Turkish Studies

Volume 14 Issue 4, 2019, p. 2089-2116

DOI: 10.29228/TurkishStudies.22332

ISSN: 1308-2140

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info / Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: 12.11.2018

✓ Accepted/Kabul: 10.08.2019

✍ Report Dates/Rapor Tarihleri: Referee 1 (19.03.2019)-Referee 2 (14.04.2019)-Referee 3 (12.04.2019)- Referee 3 (10.04.2019)

This article was checked by intihal.net.

1.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SAHİP OLMALARI GEREKEN YETERLİLİKLERİN SINIF ÖĞRETMENLERİ VE EBEVEYNLERİN GÖRÜŞLERİ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Mustafa AYTEN*

ÖZ

Bu araştırma ile 4+4+4 olarak bilinen zorunlu-kademeli eğitim sisteminde okula hazır olma ve okula başlayan 1. sınıf öğrencilerinden beklenen yeterliliklerin neler olması gerektiği konusu sınıf öğretmenleri ve ebeveynlerin görüşlerine dayalı olarak belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma grubuna dâhil olan bireylerin süreç hakkındaki düşüncelerine ilişkin bilgi toplamak amaçlandığından araştırma nitel araştırma metodolojisi içerisinde yer alan olgu bilim desenine göre planlanmıştır. Araştırmanın verileri görüşme formu yaklaşımı tekniği kullanılarak toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak da araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Araştırma toplam 30 kişi ile gerçekleştirilmiştir. İçerik analizi ve betimsel analiz yöntemi bütünleştirilerek kullanılmıştır. Görüşmeye katılan öğretmen ve ebeveynlerin görüşleri incelendiğinde birçok beceri ve yeterlilik ifade ettikleri görülmüştür. Bu beceriler literatür taraması sonucunda altı ana başlık altında toplanmıştır. Her kategoride ifade edilmiş olan becerilerin ve yeterliliklerin frekans dağılımları-yüzdelik sıralamaları temel alınmış, doğrudan alıntılara yer verilerek bulgular açıklanmış ve yorumlanmıştır. Araştırmanın sonucunda: 1. Sınıf öğretmenleri ve veliler ilkokula başlangıç için biyolojik yaşın bir kriter olması gerektiğini ama tek başına hiçbir zaman yeterli olmadığı görüşünü savunmuşlardır. 2. Sınıf öğretmenleri ve veliler okula hazır oluşu etkileyen en önemli unsur olarak aileyi göstermişlerdir. 3. Sınıf öğretmenleri ve veliler 60-65 aylık öğrenciler ile 66 aylık ve üstü öğrenciler arasında okula hazır bulunuşluk durumları açısından farklar olduğunu ileri sürmüşlerdir. Özellikle motor beceriler,

* Öğretmen, MEB, E-posta: muallim3842@hotmail.com

duygusal gelişim ve okula uyum açısından farklar olduğunu belirtmişlerdir.4. Sınıf öğretmenleri ve veliler okula başlamada sosyal-duygusal becerileri; psiko-motor, bilişsel beceriler ile öz-bakım ve dil becerilerinden daha önemli gördüklerini ifade etmişlerdir. 5. Sınıf öğretmenleri ve veliler okullarda değerlendirme komisyonu kurulması fikrini ileri sürmüşler ama yine de son kararın aileye bırakılması fikrini benimsemişlerdir.

Anahtar Kelimeler: 1. sınıf öğrencisi, sınıf öğretmeni, ebeveyn, yeterlilik.

1. GRADE STUDENTS EVALUATION OF PROFICIENCIES THEY NEED TO HAVE IN FRAME OF CLASSROOM TEACHERS' AND PARENTS' OPINIONS

ABSTRACT

In this study, looking at the subject, for children about to start school in obligatory-graded education system, which proficiencies children should have and starting school are aimed in the light of classroom teachers' and families' opinions. Research group of individuals who are involved in the process was to gather information regarding thoughts about this reason, the phenomenological method, in research was used. Research data was collected using interview techniques approach. As data collecting means developed by the researchers was used semi-structured interview form. The interview form is composed of open ended questions. Research was conducted with a total of 30 people. Qualitative research methods of data collection techniques obtained from the application that interview predetermined conceptual framework for data analysis and descriptive analysis method is by integrating the content is used. Interviews of teachers and parents participating in the opinions expressed examining it was found that many skill and proficiency. As a result of this literature skills are grouped under six main headings. In every category of skills and proficiens has been stated at-frequency distributions were based on percentile rank, by including a direct citations the findings were explained and interpreted. As a result of the study: 1.) Classroom teachers and parents of biological age for starting primary school should be a criterion, but the view alone is never enough defended.2.) Classroom teachers and parents as the most important factor affecting school readiness family have shown. 3.) Classroom teachers, students and parents with 60-65 months between 66 months and above students in terms of school readiness state argued that there are differences. Especially motor skills, emotional development and school stated that there were differences in terms of harmonization. 4.) Classroom teachers and parents at the start of school social-emotional skills; psycho-motor, cognitive skills and language skills more important than the self-care expressed that seen. 5.) Classroom teachers and parents in schools have put forward the idea the establishment of assessment commission, but still left the final decision to have embraced the idea of the family.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

In this study, looking at the subject, for children about to start school in obligatory-graded education system, which proficiencies children should have and starting school are aimed in the light of classroom teachers' and families' opinions.

Method

Research group of individuals who are involved in the process was to gather information regarding thoughts about this reason, the phenomenological method, in research was used. Research data was collected using interview techniques approach. As data collecting means developed by the researchers was used semi-structured interview form. The interview form is composed of open ended questions. Research was conducted with a total of 30 people. 15 parents' and 15 classroom teachers'.

Qualitative research methods of data collection techniques obtained from the the application that interview predetermined conceptual framework for data analysis and descriptive analysis method is by integrating the content is used. Interviews of teachers and parents participating in the opinions expressed examining it was found that many skill and proficiency. As a result of this literature skills are grouped under six main headings. In every category of skills and proficiens has been stated at-frequency distributions were based on percentile rank, by including a direct citations the findings were explained and interpreted.

Instruments

Eager in schools designated teachers and parents participated in the study. In order to identify participants of the parents age, gender, education status, the number of individuals in the family, such as family income and the variables are described in the tables. The work of the classroom teacher, age, gender, educational status, period of Service, and also graduated from the faculty variables such as are described in the table. Then the parents questions 7, 8 are applied to form interview questions with the teachers. The questions on the interview form open-ended questions is composed of.

Of classroom teachers surveyed, 9 male, 6 female and their ages is between 26 and 45, on average, is close to the age of 32. With 5 years of experiences of teachers ranged from 22 years, on average, close to 8 years. They agreed to participate in the interviews with sincere names and names provided that their schools were kept confidential. The parents whose opinions are consulted are composed of parents who are considered to have information about education in particular. When we asked for an appointment for interviews with many parents, they did not want to make an interview by saying that they did not know about the subject. Of the parents, 8 are graduate or above, 1 high school, 3 high school, 1 secondary school and 2 primary school. 8 of the interviewed parents were male and 7 were female and their age ranged from 31 to 40 years, with a mean age of around 35 years.

Data Collection Tool

Interview is a data collection instrument that enables people to understand what and why they think, their feelings, attitudes and feelings, and the factors that drive their behavior(Ekiz, 2003:61). Interview with the inner world of the individual to understand their own thoughts is possible(Kocabey, 2008:60). When a literature review about interview techniques was made, it was decided to use in-depth interview form approach as interview technique in order to make the interviewers feel their thoughts and feel that they were interviewed in the conversation. In this technique, the interviewer has the freedom to ask questions prepared in advance and to ask additional questions in order to learn more about these questions. Questions or subjects are not required to be placed in a particular priority order and the questions are flexible. In the light of this information, a semi-structured interview form consisting of open-ended questions was used in order to determine the opinions of the class teachers and parents towards the aims of the study. Interview questions have been prepared in line with field literature survey and expert opinions, considering the aims of the research. In order to control the clarity and clarity of the questions in the prepared interview form, two classroom teachers and two parents who were not included in the study's study group were administered a semi-structured interview form.

Since no problems were encountered in the preliminary implementation, it was decided that the questions in the interview form were clear and understandable. There are also direct quotations to reflect the views of interviewees and to make it more vivid in the reader's mind. In order to ensure validity in the research, one-to-one quotations were made from the opinions of the participants. As a matter of fact, it is important to refer directly to the opinions of the participants and explain the results for validity(Yıldırım ve Şimşek, 2011: 257; Akt. Tünkler, 2013:63).

Data Collection

Interviews were conducted with teachers outside the classroom during school hours. Parents were interviewed at school and at their own workplace. The voice recorder was not used at the request of the teachers and parents. Approximately 64 page written text was obtained during the interviews. Illuminating information of the interview form; The aim of the interview, information about the interview process is also included.

Data Analysis

Qualitative research method has been used by integrating content analysis and descriptive analysis method since it is a predetermined conceptual framework for data obtained from interview application which is one of the data collection techniques.

The content analysis approach is a very common approach in analyzing qualitative interviewing data and open-ended questions. The first and important stages of content analysis; open and selective coding process(Yıldırım ve Şimşek, 2005). Accordingly, the written interview text was read several times and notes were taken about the possible codes. The relevant literature, research and interview questions were

taken into consideration when coding. The interview records of the participant teachers and the interview records of the participant parents were evaluated by line reading technique and the codes were created.

In the descriptive analysis, the data obtained is summarized and interpreted according to the predefined themes. The purpose of such analysis is to present the findings to the reader in an organized and interpreted manner. Before the descriptive analysis, the data was encoded. Codes are symbols used to classify or group word groups; they are concepts related to research questions. For the reliability of the study, the reliability formula proposed by Miles and Huberman (1994) was used. $\text{Reliability} = \text{Consensus} / (\text{Consensus} + \text{Opinion})$ was calculated and the reliability of the coding was obtained as 86%. In the case of reliability at least 70% in the literature, inter-rater reliability can be achieved it is stated that. In order to ensure the confidentiality of data, (Miles ve Huberman, 1994; Akt. Çiğdem, Kurt, 2014:132) the names of the participants were not used and the “code names” determined by the researchers for each participant were used.

Results

1- Meisels (1998:12) school preparation; It defines as aktar a process which can occur over time and cannot be transferred in a day or with a test, which contains many school themes and needs to be learned “. The fact that readiness for school is more than a set of skills that are conceptually abstracted from knowledge and a class of attitudes, indicates that readiness covers all areas of a life that will affect a child's learning abilities. Teachers also pointed out that children should be ready for school with all developmental areas. The parents expressed that the presence of the child is connected both to the child and to the environment, and defined the presence of the child as being ready(ready for school), with the behavior, learning and internal clock(biologies) of the children.

2- Class teachers suggested that there were differences between 60-65 month-to-month students and 66 month to month students in terms of school readiness status. In particular, motor skills, emotional development and school adaptation differ from that stated. In addition, it was determined that there was not much difference between the students of 60-65 months and the students of 66 months and above in terms of mental skills and that the learning process was close to each other, and that the differences between the children were individual and not generalize. Other research findings suggest that children in this age group can start school only if the physical characteristics of the school are arranged according to the developmental characteristics of the children 60-66 and 66-72 months old, but no matter how many regulations are made, they can develop a negative attitude towards the school and have a negative academic identity (Gündüz ve Çalışkan, 2013, s.396).

3- Primary school teachers and parents argued that biological age should be a criterion for starting primary school readiness, but that it is never sufficient alone. Historically, the age has been the most important criterion used to determine who to read in official schools. Calendar age is important factor in determining the maturity level of a child. Chronological age remains an important factor in the determination of readiness(Öztürk ve Uysal,2013:2, 1042). However, when deciding

whether the child should start or not start, we see in recent research that knowing the age of behavior (psycho-motor, social, emotional, cognitive and self-care level) is more important than being based on the age of. They expressed the following recommendations for the evaluation of readiness.1- School Registration Commission Should Be Established. 2- School readiness tests should be applied.3- The Student Should Be Involved In The Trial Process.

4- In our research, 85 criteria and competences were expressed in five different categories by the class teachers as the criteria and competencies for availability for Primary School. 72 criteria and competences were expressed in five different categories than by parents. The category of social-emotional skills, one of these five categories, has been considered by teachers and parents as the most important skills. Both teachers and parents stated that social-emotional skills are essential for starting school, and that almost all are necessary for a smooth start. In another research that supports our research, similar results have been found. in fact Boz (2004) in the study, teachers and parents ' views on readiness for school by It was concluded that parents with high socioeconomic status consider social communication skills as more important than those of other parents.

5- Classroom teachers and parent stated that many factors affect the readiness of children for school, and they listed the elements they expressed in common family, environment, general health, preschool education. . Zili, Collins, West ve Hausken (1995) They emphasized the family factor in their studies which showed that many factors have positive and negative effects on school readiness. The levels of preparedness of children in families with high socioeconomic status were much higher than other children(Akt. Koçyiğit, 2009:95). The results obtained in this part of our research reveal that the most important factor affecting the readiness for the school is family. Family status of the parents, income level of the family, number of people in the family, perspective of education, the environment where the family lives, whether the parents work or not when the parents taking the time many different elements such as we come across. Parents expres the important element is family with this teachers and government responsibilities they expressed their views. As a matter of fact, research shows that the opinions of parents are correct. NAEYC (1999) report on school readiness, parents say, the goverment claim the childrens and possibility it is the responsibility of the state(Akt. Koçyiğit, 2009:96).

6- Every year there are children who are ready for school but there will be children who are not ready for school. But the solution is not to take report and the child not to start school. Moreover peoport unit, the property of the report and contents interrogate topics include. Opinions of parents and teachers about the report;"get the report but is necessary, don't give the report to a single doctor, child should be directed to pre-school education and negative results should be considered."

Recommendations

- In accordance with the requirements of our country, the school readiness criteria should be determined.
- School readiness school maturity test should be measured by school enrollment commissions and this commission generate

Classroom teachers, guide teachers, pre-school teachers, school administrators.

- Children school readiness determine with family.
 - Physical environments in school designed developmental properties of children.
 - Preschool education must be made compulsory.
 - Report to be submitted for children by the commission.
- Commission occur psychological counselor, child psychiatrists, child development experts. Commission evaluation with joint .

Keywords: 1. grade students, classroom teachers', parents', proficiencies.

GİRİŞ

Bir çocuk için okul, daha önce hemen hemen hiçbirini tanımadığı çok sayıda çocukla karşılaşma zorunluluğuyla, uyulması gereken kurallarıyla ve başarılması gereken öğrenim görevleriyle dolu yepyeni bir sosyal çevredir. Okul, çocuğun kalıtım olanakları içinde bir bütün olarak gelişmesi, yaşamda sağlıklı, başarılı ve mutlu olması için uygun ortam hazırlar, önlemler alır. Okul, eğitim aracılığıyla insanı kendisi için yararlı ve yeterli kılmaya çalışırken, bir yandan da onu, içinde yaşadığı topluma ve tüm insanlığa yararlı, toplumsal bilinci gelişmiş bir insan olması için eğitmeyi amaçlamaktadır (Oktay, 1998:6-8). Uzun yıllar sürecek okul yaşantısının, anne-babayla okula atılan ilk adımlarından itibaren olumlu ve güven verici bir ortam oluşturulması çocuğun, okula severek gelmesini büyük ölçüde etkileyecektir. Öğrencilerin yaşamında okula, öğretmene ve arkadaşlarına ilişkin ilk izlenimlerin ayrı bir yeri olacaktır. Okula giden bütün bireylerin bütün yaşamları boyunca akıllarından çıkaramadıkları en önemli konulardan birisi de, okulun ilk yılında yaşananlardır. Hemen hemen hepimiz için, bilinmeyen bir serüvene başlamanın heyecanı ile okulun ilk yılında hatta ilk günlerinde yaşananlar, bütün okul yaşamınızı derinden etkileyecektir. Okulun bu ilk günlerinde geçirilen olumlu yaşantılar, gelecekteki okul yaşantılarını da, muhtemelen olumlu etkileyecektir. Kuşkusuz ki, böyle bir ortamın oluşturulmasında en büyük görev öğretmenlere, okul idarecilerine, okul personeline ve ailelere düşmektedir. Çocukların kendilerini mutlu ve güvende hissedebilecekleri, öğrenmeyi kolaylaştıran olumlu öğrenme ortamlarını oluşturmak ve sürdürebilmek gerekmektedir (Yalın, vd. 2004:67, Akt. Karbuğa, 2011:2). Zorunlu-kademeli eğitimle birlikte farklı aylardaki ve yaşlardaki çocuklar aynı ortamı paylaşacak ve aynı bilgileri öğreneceklerdir. Bu yeni durum insanların zihinlerinde pek çok soruyu da beraberinde getirmiştir çünkü 1. sınıfa başlayacak bir çocuğun yaş aralığı 60-84 ay arasında değişiklik arz edecektir. Daha önceki yıllarda böyle bir durumla karşılaşmadığı için bu durum bir bilimsel çalışmaya da rahatlıkla konu edilebilirdi. Bu durum çalışmamızın gerekçesini ortaya koymaktadır. İlkokula başlayacak çocukların okula hazır olma durumları ve onların sahip olması gereken yeterlilikler daha önce de pek çok araştırmaya (Yazıcı 2002, Esaspehlivan 2006, Görmez 2007, Koçyiğit 2009, Teke 2010, Tozar 2011) konu olmuştur. Bugüne kadar yapılan araştırma ve çalışmalar zorunlu-kademeli eğitimden önce yapılmıştı. Yeni sistem uygulamaya koyulurken öğretmen ve velilerin görüşleri çok fazla sorgulanmadığı için araştırmamız ilklerden biri olacak ve önemli ayrıntıları eğitim camiasının hizmetine sunacaktır. Bu durumda araştırmanın amacı zorunlu – kademeli eğitim sisteminde 1. sınıf öğrencilerinin okula hazır olma (hazır bulunuşluk) durumları ve sahip olmaları beklenen yeterliliklerin neler olması gerektiğine ilişkin sınıf öğretmenlerinin ve ebeveynlerin görüşlerini belirlemektir. Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1- Sınıf öğretmenleri ve veliler hazır bulunuşluk kavramını nasıl tanımlamaktadır?

2- Sınıf öğretmenlerine göre 60-65 aylık çocuklar ile 66 aylık ve üstü çocuklar arasında hazır bulunuşluk açısından fark var mıdır?

3- Sınıf öğretmenleri ve velilere göre çocukların okula hazır oluşunu kim, nasıl değerlendirmelidir?

4- Sınıf öğretmenleri ve velilere göre 1. sınıfa başlayacak çocuklarda bulunması gereken yeterlilikler nelerdir?

5- Sınıf öğretmenleri ve velilere göre okula hazır olmayı etkileyen unsurlar nelerdir?

6- Sınıf öğretmenleri ve velilere göre 60-65 aylık çocukların okula başlama kararından kimler sorumlu olmalıdır?

7- Sınıf öğretmenleri ve velilere göre çocuğun okula hazır olmadığına dair rapor alınması nasıl değerlendirilmelidir?

8- Sınıf öğretmenleri ve velilere göre çocukların ilkokula hazırlanmasından kimler sorumlu olmalıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma yöntemi betimseldir. Araştırma nitel araştırma metodolojisi içerisinde yer alan olgubilim desenine göre planlanmıştır. Çalışmamızda araştırma grubuna dâhil olan bireylerin süreç hakkındaki düşüncelerine ilişkin veri toplamak amaçlanmıştır. Dolayısıyla algılara yönelik veriler toplanmıştır.

Olgu bilim araştırmalarında veri kaynakları, araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve bu olguyu dışa vurabilecek veya yansıtabilecek bireyler ya da gruplardır. Bu tür çalışmalar uzun görüşmeler gerektirdiğinden çalışma grubunun sınırlı kalması doğaldır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bizim çalışmamızda da 15 veli ve 15 sınıf öğretmeni yer almaktadır.

Katılımcılar

Belirlenen okullardaki istekli öğretmenler ve veliler çalışmaya katılmıştır. Katılımcıları betimlemek için velilerinin yaş, cinsiyet, öğrenim durumları, ailedeki birey sayısı ve ailenin geliri gibi değişkenler tablolar halinde açıklanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin ise yaş, cinsiyet, eğitim durumu, hizmet süresi ve mezun olunan fakülte gibi değişkenler de yine tablolar halinde açıklanmıştır. Daha sonra velilere 7 soruluk, öğretmenlere ise 8 soruluk görüşme formu uygulanmıştır. Görüşme formundaki sorular açık uçlu sorulardan oluşmaktadır.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 9'u erkek, 6'sı da bayandır ve yaşları 26 ile 45 arasında değişmekte olup ortalama olarak 32 yaş civarındadır. Öğretmenlerin mesleki deneyimleri 5 yıl ile 22 yıl arasında değişmekte olup ortalama olarak 8 yıl civarındadır. Araştırma sorularını içtenlikle cevaplamaları için ve görüşmelere isim-soy isimleri ile görev yaptıkları okullar gizli tutulmaları kaydıyla katılmayı kabul etmişlerdir. Görüşlerine başvuru ebeveynler özellikle eğitim konusunda bilgileri olduğu düşünülen velilerden oluşmaktadır. Birçok ebeveyn ile görüşme yapmak için randevu istediğimizde, konu hakkında bilgisi olmadığını dile getirerek görüşme yapmak istememişlerdir. Ebeveynlerin 8'i lisans ve üstü, 1'i yükseköğretim, 3'ü lise, 1'i ortaokul, 2'si ise ilköğretim mezunudur. Görüşme yapılan ebeveynlerin 8'i erkek, 7'si de bayandır ve yaşları 31 ile 40 arasında değişmekte olup, ortalama olarak 35 yaş civarındadır.

Veri Toplama Aracı

Görüşme, insanların neyi ve neden düşündüklerini, duygu, tutum ve hislerinin neler olduğunu, davranışlarını yönlendiren faktörleri ortaya çıkarmayı sağlayan bir veri toplama aracıdır (Ekiz,

2003:61). Görüşme ile bireyin iç dünyasına girerek kendi öz düşüncelerini anlamak olasıdır (Kocabey, 2008:60). Görüşme teknikleri ile ilgili literatür taraması yapıldığında, görüşme sırasında görüşmecilerin tam olarak konu hakkında ki düşüncelerini alabilmek, kendilerini rahat hissetmeleri ve sohbet ortamında görüşme yapıldığını hissettirmek amacıyla görüşme tekniği olarak, “görüşme formu yaklaşımı” kullanılmasına karar verilmiştir. Bu teknikte görüşmeci önceden hazırladığı konu veya alanlara sadık kalarak, hem önceden hazırlanmış soruları sorma, hem de bu sorular konusunda daha ayrıntılı bilgi alma amacıyla ek sorular sorma özgürlüğüne sahiptir. Sorular veya konuların belirli bir öncelik sırasına konması zorunlu değildir ve sorular esnektir. Bu bilgiler ışığında araştırmamızda sınıf öğretmenlerinin ve velilerin amaçlar doğrultusundaki görüşlerini belirlemek amacıyla açık uçlu sorulardan oluşan yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme soruları araştırmanın amaçları göz önünde bulundurulmak suretiyle, alan yazın taraması ve uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formunda yer alan soruların açıklık ve anlaşılabilirliğini kontrol etmek amacıyla araştırmanın çalışma grubunda yer almayan iki sınıf öğretmeni ve iki ebeveyne yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Yapılan ön uygulamada herhangi bir sorun ile karşılaşılması nedeniyle, görüşme formunda yer alan soruların açık, net ve anlaşılır olduğuna karar verilmiştir. Ayrıca görüşme yapılan kişilerin bakış açılarını yansıtmak ve betimlenen durumu okuyucunun zihninde daha canlı bir şekilde resmetmesini sağlamak için doğrudan alıntılara da yer verilmiştir. Araştırmada geçerliliği sağlamak için de katılımcıların görüşlerinden bire bir alıntılar yapılmıştır. Nitekim katılımcıların görüşlerinden doğrudan atıflar yapmak ve sonuçları açıklamak geçerlilik için önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 257; Akt. Tünkler, 2013:63).

Verilerin Toplanması

Görüşmeler sınıf öğretmenleriyle okul dışında veya okulda ders saatleri haricinde yapılmıştır. Velilerle okulda ve kendi iş yerlerinde görüşülmüştür. Görüşmelerde ses kayıt cihazı, öğretmenlerin ve velilerin isteği doğrultusunda kullanılmamıştır. Görüşme süresince veriler not tutularak kayıt altına alınmıştır. Görüşmelerde yaklaşık 64 sayfalık bir yazılı metin elde edilmiştir. Ardından sonuçların değerlendirildiği araştırma raporu yazılıp ilgili alan yazın ışığında ele alınarak yorumlanmıştır. Hem öğretmenlere hem de velilere uygulanan görüşme formunda tarih ve saat yer almaktadır. Görüşme formuna ait aydınlatıcı bilgiler; görüşmenin amacı, görüşme sürecine ilişkin bilgilere de yer verilmiştir.

Verilerin Analizi

Nitel araştırma yöntemi veri toplama tekniklerinden olan görüşme uygulamasından elde edilen veriler için önceden belirlenmiş bir kavramsal çerçeve olduğundan içerik analizi ve betimsel analiz yöntemi bütünleştirilerek kullanılmıştır.

İçerik analizi yaklaşımı, nitel görüşme verilerinin ve açık-uçlu soruların analizinde oldukça sık kullanılan bir yaklaşımdır. İçerik analizinin ilk ve önemli aşamaları; açık ve seçici kodlama sürecidir. Buna göre, yazılı hale getirilen görüşme metni birkaç kez okunarak olası kodlarla ilgili notlar alınmıştır. Kodlama yaparken ilgili literatür, araştırma ve görüşme soruları göz önünde bulundurulmuştur. Katılımcı öğretmenlerin görüşme kayıtları ve katılımcı ebeveynlerin görüşme kayıtları satır satır okuma tekniği ile okunarak değerlendirilmiş ve kodlamalar oluşturulmuştur. Kodlar oluştururken kullanılan kavramlar, ilgili alan yazın ve araştırma soruları ile görüşmelerden elde edilen veriler göz önünde bulundurulmuş ve oluşturulmuştur.

Betimsel analizde ise elde edilen veriler önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Betimsel analizden önce veriler kodlanmıştır. Kodlar, kelime gruplarını sınıflandırmak ya da gruplandırmak için kullanılan semboller; araştırma sorularıyla ilgili olan kavramlardır. Araştırmada veri işleme sürecinde kodlama, daha önceden belirlenmiş kavramların yanı sıra verilerin işlenmesi esnasında ortaya çıkan kavramlara göre de yapılmıştır. Ardından kodları genel düzeyde açıklayan kategoriler (temalar) belirlenmiş ve bulgular

yorumlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Ayrıca uygulama sonrasında, görüşme kodlama anahtarları ve görüşme dökümleri araştırmacı tarafından ayrı ayrı okunarak “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” olan konular belirlenmiştir. Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman’ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Güvenirlik = Görüş Birliği/(Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) aracılığıyla hesaplanmış ve kodlamanın güvenilirliği %86 olarak elde edilmiştir. Alanyazında güvenilirlik sonucunun en az %70 olması durumunda değerlendiriciler arası güvenirliliğin sağlanabileceği (Miles ve Huberman, 1994; Akt. Çiğdem, Kurt, 2014:132) belirtilmektedir. Verilerin gizliliğini sağlamak açısından katılımcıların isimleri kullanılmamış ve araştırmacılar tarafından her katılımcı için belirlenen “kod isimler” kullanılmıştır.

Bulgular

1-Sınıf öğretmenleri ve veliler okula hazır olma(hazır bulunuşluk) kavramını nasıl tanımlamaktadır?

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu hazır bulunuşluğu; ilkökul birinci sınıfın gerektirdiği becerileri yapabilme olgunluğuna erişme, genel sağlık durumunun iyi olması ve okula uyum sağlama olarak tanımlamış ve bu olgunluğun çocuğun fiziksel, zihinsel, sosyal-duygusal ve dil gelişim alanlarının paralel bir şekilde gelişmesine bağlı olduğunu belirtmişlerdir. Örneğin Öğretmen 1, “*çocuğun öğretmen istediklerini, okulun gerektirdiklerini yapabilecek seviyeye gelmesidir*”, derken olgunlaşmayı ve genel sağlık durumuna atıfta bulunmuştur. Öğretmen 2, “*çocuğun yere düşen bir toplu iğneyi iki parmağını kullanarak alabiliyorsa küçük kasları gelişmiştir, kalem de tutabilir*”, diye örnek vermiş ve çocuğun özellikle fiziksel gelişim alanına dikkat çekmiştir. Öğretmen 6, “*çocuk yazı yazmaya istekliyse, kalemi kullanmak için kasları gelişmişse, kalem ile ilgili önkoşul bilgilere sahipse çocuk kalemi tutup yazı yazabilir*”, şeklinde tanımlamış ve çocuğun tüm gelişim alanlarında gelişmesinin ve olgunlaşmanın hazır bulunuşluk için önemini belirtmiştir. Öğretmenlerden bazıları ise ilköğretime hazır bulunuşluğu, çocukların okula uyum sağlaması ve kendinden beklenen görevleri yerine getirme olarak tanımlamışlardır. Öğretmen 7, “*çocuk sırada oturabilecek, öğretmeni belirli bir süre dinleyebilecek, tuvalet ihtiyacını kendisi karşılayabilecek ve iletişim kurabilecek seviyeye gelmesi*”. Öğretmen 10, “*Bir işi kendi başına yapabilecek, sırada oturabilecek, okul kurallarına uyacak*”. Öğretmen 12, “*1. sınıfa başlayacak çocuk kendisine verilen kağıttaki şekillerin üzerinden kalemle gidebiliyorsa, söylenenleri anlayabiliyorsa benim için 1. sınıfa hazırdır*” diyerek yeterliliklere atıfta bulunmuştur. Öğretmen 13, “*Çocuk 1. sınıfın gerektirdiği aya, yaşa gelmiş olmalıdır. 60-65 aylık çocuklarla, 66 ay ve üstü çocuklar açısından fark olacaktır. Hazır bulunuşlukta 1 ay bile çok önemlidir.*”

Ebeveynlerin cevaplarını incelediğimizde genel sağlık durumu (iyi görme, işitme, anlama), çocuğun okula gitmeye istekli olması ve okula karşı tutumu, farklı gelişim alanları, kendisinden istenilenleri yerine getirmesi, okulla ilgili temel akademik becerilere sahip olması, iletişim becerileri, okul öncesi eğitim alma, yaş ve öz bakım becerileri ile ilkökula hazır bulunuşluk kavramını tanımladıklarını görmekteyiz. Örneğin Ebeveyn 2 “*Bir kere çocuk iyi duyabilmeli ve görebilmeli. Öğrenmeye engel bir kusuru olmamalı. Ayrıca okula istekli gelip gitmeli ve okulu sevmeli*”, diyerek hazır bulunuşluğu genel sağlık durumu ve okula karşı tutumu ile açıklamıştır. Ebeveyn 11 “*babasının-annesinin ismini söyleyebilmeli, tuvalet ihtiyacını giderebilmeli, sayıları tanımalı, yemeğini yiyebilmeli*” diyerek okulla ilgili temel akademik becerilere, kendisinden beklenen görevlere atıfta bulunmuştur. Ebeveyn 14 “*1. sınıfta öğretilenleri anlayabilecek seviyeye ulaşmış olması, akıl olarak (zihinsel), beden olarak (fiziksel) yeterince gelişmiş olmalıdır. Öğretmeni dinlemeli, sırada oturmalı ve arkadaşlarıyla iletişim kurabilmelidir*”. Ebeveyn 5 “*çocuğun kalemi tutabilmesi, çantayı takıp okula istekli gitmesi ve yaşına girmesi*” olarak tanımlamıştır. Ebeveyn 1” *Aileden ayrı kalabiliyorsa, derse konsantre olabiliyorsa, kişisel ihtiyaçlarını (tuvalete gitmek, elbise giymek, ayakkabıyı giymek ve bağlamak) karşılayabiliyorsa*”, diyerek sosyal-duygusal alana ve öz-bakım becerilerine dikkat çekiyor. Ebeveynler çocuğun okul öncesi eğitim almasını da hazır bulunuşluğun bir parçası veya ön

koşulu olarak görmüşlerdir. Ebeveyn 9” çocuğun ana sınıfında eğitim alıp, kendini 1. sınıfa hazır hissetmesidir”.

2- Sınıf öğretmenlerine göre 60-65 aylık çocuklar ile 66 aylık ve üstü çocuklar arasında okula hazır olma(hazır bulunuşluk) açısından fark var mıdır?

Öğretmen 10,” Çocuklar arasında 1 ayın bile farklılık oluşturduğunu ifade etmektedir. Motor beceriler ve duygusal gelişim açısından–özellikle evden ve anneden ayrılma- fark olacağını” belirtmiştir. Öğretmen 13, “ Zihinsel açıdan pek fark olmadığını ama fiziksel açıdan ve öz-bakım becerileri açısından fark olacağını” söylemiştir. Özellikle” 66 ay ve üstü çocukların okul öncesi eğitim alma imkanları olduğunu, evden daha kolay ayrıldıklarını, okul ortamına yabancı olmadıklarını, dil becerilerinin daha iyi olduğunu ve tuvalet alışkanlığının tamamen kazanıldığına” dikkat çekmiştir. Öğretmen 2,” 66 aylık ve üstü çocukların elleri kesme-yapıştırma ve boyama çalışmalarına daha yatkın oluyor.Tabii ki sesleri yazarken çok daha kolay yazabiliyorlar” diyerek fiziksel alana,kas gelişimine ve yazı yazma alanlarına dikkat çekmiştir. Öğretmen 12,”Söylenilenleri anlama ve verilen emir ve görevleri yerine getirmede 66 aylıkları bir adım önde görüyorum” diyerek algılamaya atıfta bulunmuştur. Öğretmen 4” Bir öğrencim vardı. Küçük boyluydu ve sınıftaki en kısa sırada oturmasına rağmen ayakları yere değmiyordu. Çocuk yeni ve uzun bir kalem tutamıyor, hep yarım kalemlerle yazıyordu. Ara tatilden sonra tam 1. sınıf öğrencisi olmuştu” diyerek 1. sınıfa başlamanın tek kriterinin yaş olmadığına dikkat çekiyor. Öğretmen 6, “Kaslarının gelişiminde, dikkat süresinin artmasında bu farkların oluşumunu gözlemledim. Fakat her çocuk bireysel farklılığa sahip olduğu için 60-65 aylıklar, 66 aylık ve üstü çocuklardan geridedir diyemeyiz” diyerek dikkat sürelerinin farklılıklar arz edeceğini, kasların gelişiminin genel sağlık durumum iyi olduğu sürece zamanla gelişeceğini vurgulamıştır.

Öğretmen 8, “ Çocukların yaşını doldurdu diyerek okula başlamaması gerektiğini, nörolojik gelişimlerinin okula başlamalarında çok etkili bir faktör olduğunu “ belirterek sinirsel gelişim alanına vurgu yapmıştır. Öğretmen 15, “ Fark olduğunu düşündüğünü ve çocuğun evde okula hazırlanmasının(evde kalemle çizgi çalışması yapması, kitapla tanışması) olumlu yönde farklar oluşturacağını” söylemiştir. Bir de örnek vererek “ Benim sınıfımda okul öncesi eğitim almış, yetmiş dört aylık bir öğrenci var ama 60-65 aylık öğrencilere göre geride” diyerek bireysel farklılıklara dikkat çekmiştir.

3-Sınıf öğretmenleri ve velilere göre çocukların okula hazır oluşunu kim, nasıl değerlendirmelidir?

Öğretmen 1, “ Öğretmen-veli işbirliği içerisinde değerlendirilmelidir. Çocuk 1-2 hafta okula gelmeli, öğretmen öğrenciyi gözlemlemelidir. Çocuğun 1. sınıfın özelliklerine, gereklerine sahip olduğuna kanaat getirilirse çocuk 1. sınıfa devam etmelidir. Ama son söz hakkı veliye ait olmalıdır” diyerek gözleminin önemini ortaya koymuştur. Ayrıca değerlendirmenin öğretmen-veli işbirliğine dayalı olması gerektiğini vurgulamış ve son söz hakkınınsa ebeveynlere ait olduğunu belirtmiştir. Öğretmen 3, “ Okullarda okul kayıt kabul komisyonu kurulmalıdır. Bu komisyonda sınıf öğretmenleri, okul müdürü veya yardımcısı, rehber öğretmen olmalıdır”. Öğretmen 8, “ Okullarda komisyon kurularak öğrenciler kabul edilmelidir. Öğrencilere bazı testler de uygulanmalıdır. Komisyonda ise, en az iki sınıf öğretmeni olmalı ve bir tanesi 1. sınıf öğretmeni olmalıdır. Bir tane branş öğretmeni, rehber öğretmen ve okul müdürü veya müdür yardımcısı olmalıdır” diyerek komisyon önerisinin yanında bir çok ülkede uygulanmakta olan okula giriş testlerinden söz ederek öğrencilerin okula nasıl kabul edileceği ve kimlerin karar aşamasında söz sahibi olması gerektiğine açıklık getirmiştir.

Öğretmen 4, “ Okula kabul komisyonu kurulmalıdır. Bu komisyonda sınıf öğretmenleri- 1 tanesi kesinlikle 1. sınıfı okutacak veya son olarak 1. sınıfı okutmuş- , okul öncesi öğretmeni, rehber öğretmen, okul idarecisi ve olursa pedagog olmalıdır.Ayrıca tüm gelişim alanlarını içeren testler yapılmalıdır” diyerek komisyon kurulmasını önermiştir. Öğretmen 11,“ Öğretmen-veli-müdür üçlü saç ayağı değerlendirmelidir. Ayrıca çalışanlar için nasıl bir deneme süresi oluyorsa, 1. sınıf

öğrencilerinin de deneme süreleri olmalı ve belirli bir müddet sonra çocuk tekrar ölçme-değerlendirmeye tabi tutulmalıdır.”

Ebeveynlerin okula hazır oluşu değerlendirme konusunda; öğretmenlere danışılabilirliği, fikirlerinin alınabileceği ama son sözün aileye ait olması gerektiği görüşü hakimiyet kazanmaktadır. Komisyon fikrineyse ılımlı yaklaştıkları ama bir dayatmanın olmaması gerektiğinin altını çizmiştir. Veli 1, “*Ebeveynlerin görüşü ve öğretmenin gözlemi çok çok önemlidir. Çocukların küçük yaşlarda formal eğitime başlaması önemlidir ama bu eğitimin saati fazla olmamalıdır. Yaş ilerledikçe saat artırılmalıdır. Çocuk kesinlikle ilkokuldan önce okul öncesi eğitim almalı hatta zorunlu olmalıdır. Okul ortamını görmeli ,o havayı teneffüs etmelidir. Çocuğun fiziki gelişiminden ziyade zihin gelişimi önemlidir. Ama okula başlamadan önce tabi ki bir değerlendirilmeye tabi tutulmalıdır”* demiştir. Veli 7, “*Kararı kesinlikle anne-baba vermeli, öğretmenler ve idareciler onlara bu kararlarında yardımcı olmalılar. Yani rehberlik etmelidir. Özellikle 1. sınıfı okutacak sınıf öğretmenin gözlemi, kararı önemlidir. 1. sınıflar okula erken başlıyorlar, bu çok iyi bir uygulama ama 1. sınıfı kaldırabilecek kapasiteye sahip olmayan öğrenciler bu dönemden sonra ailenin ve öğretmenin ortak kararı ile okul öncesine yönlendirilebilirler”*. Veli 3, “*Çocukların okula hazır olup olmadığını okulda kurulacak komisyon karar vermelidir. Komisyonda velilerin de temsilcisi olmalıdır. Eğitimciler çocuğun okula hazır olunuşu değerlendirilirken kesinlikle doktorlardan önce gelmelidir. Rapor almak yerine, psikologa gitmek yerine öğretmenlere danışılmalıdır ama son karar mercii aile olmalıdır. Aile çocuğunu yeterli görüyorsa çocuk okula başlamalıdır ve çocuk okula başladıktan sonra da en büyük destekçi ve yardımcısı ailesi olmalıdır”* şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Veli 12, “*Anne-babanın zaten çocuk okula başlamadan çok önce onun hakkında karar verdiğini söylemiş ve okul açıldığında da öğretmenin çocuğun hakkındaki düşüncelerinin alınması gerektiğini kaydetmiştir. Anne-baba çocuğun ilk öğretmenidir ve kapasitesini iyi bilir ama işin eğitimini almış öğretmenlerin fikri de çok çok önem arz eder. Aslında bir açık kapı olmalı ve belirli süre içinde 1. sınıfa gitmesi uygun görülmeyen çocuklar okul öncesine gitmeli.”* şeklinde görüş bildirmiştir.

4- Sınıf öğretmenleri ve velilere göre 1. sınıfa başlayacak çocuklarda bulunması gereken yeterlilikler nelerdir?

Öğretmenler ilkokula başlayacak bir çocuğun; kuralların farkında olması ve onlara uyması, dikkatini belirli bir süre için toplaması, doğru-yanlış ayırt edebilmesi, evinin yerini tarif etmesi ve adresini söyleyebilmesi, sorulan sorulara cevap verebilmesi, ailesi hakkında bilgi verebilmesi beceri ve yeterliliklerinin diğer becerilere göre daha önemli olduklarını belirtmişlerdir. Örneğin Öğretmen 11,”*Öğretmenin tahtadan söylediklerini anlayabilmeli ve kavrayabilmeli”* ve Öğretmen 13,”*Okulda ve sınıfta kurallar olduğunu bilmeli ve kurallara uygun davranmalı”*, Öğretmen 4,”*Dikkatini belirli bir süre için toplamalıdır. Örneğin; bir ses öğrenilirken çocuk o kısa dikkat süresini öğretmene vermelidir. Hem öğretmeni dinlemeli hem de öğretmen yazarken ona bakabilmelidir.”* Öğretmenler bu tür cümleleri ve ifadeleri kullanırken bilişsel becerilerin önemine atıfta bulunmuşlardır. Öğretmen 1, ”*Çocuk soru sorabilmeli ve sorulan sorulara cevap verebilmeli yoksa çocuk anlamaz ve biz anlayıp anlamadığını bilemeyiz “* şeklinde görüşlerini açıklamıştır. Öğretmen 5,”*El-göz koordinasyonu kurmalı yoksa yazamaz ve ben de yazmadığı için anlamadı kabul ederim. Koordinasyon çocuğa geri bildirim vermemiz ve yanlışlarını düzeltmemiz için şarttır”* diyerek 1. sınıfa başlayacak çocukların olmazsa olmaz becerilerinden ve yeterliliklerinden birinin hem bilişsel hem de fiziksel gelişimle bağlantısını açıklamıştır. Öğretmen 8,”*Evden ve annesinden ayrılabilmeli”* diyerek sosyal-duygusal gelişime hem de bilişsel gelişime dikkat çekmiş ve çifte vurguda bulunmuştur.

Ebeveynler; sırada oturabilmeli, dikkatini öğretmene verme, evinin yolunu bilmeli, renkleri bilmeli, defteri-kitabı doğru bir şekilde açmalı ve tutmalı, hayal-gerçek ayrımını yapabilmeli ve söylenenleri anlayabilmeli becerilerine vurgu yapmışlardır. Veli 5 , “*Çocuklar sırada otururken sürekli hareket ederler, dikkatleri kısıdır ve bir arkadaşı bir şey söyleyince dikkatini, öğretmenden çok arkadaşına yoğunlaştırır. Ayrıca küçük çocuklar dinlemekten çok konuşmayı seviyor böyle olunca*

da öğrenemiyor. Eve geldiğindeyse sıkıntı iyice artıyor ve ben saatlerce ilgilenmek zorunda kalabiliyorum.” diyen ebeveyn çocuklar için dinlemenin ve dikkatini öğretmen üzerinde yoğunlaştırıp öğrenmenin önemine dikkat çekiyor. Veli 8 , “ Çocuk okula kendisi gidip gelebilmeli. Böyle olunca hem okula daha çabuk ısınıyor hem de arkadaşlarıyla gidip geldiği için daha sosyal oluyor. Bir de evin yolunu öğrenmiş oluyor” diyerek hem bilişsel hem de sosyal alana vurgu yapıyor. Veli 13” Çocuğa sorulduğu zaman adını, soyadını, babasının adını, işini söyleyebilmelidir. Çünkü çocuklar 4-5 yaşlarına geldiği zaman bunları söyleyebiliyor. Böylelikle bu kriterler biz anne-babalara da çocuğumuzun okulu kaldırabileceğini gösteriyor” diyerek temel becerilerden söz ediyor.

Tablo 1: Ebeveynlerin Bilişsel Alan Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdelik Sıralaması

Beceriler	f	%
1.(12)Ailesindeki bireylerin adını bilir.	13	86,67
2.(7) Evini tarif edebilir.	12	80
3.(10) Annesinin babasının adını bilir.	12	80
4. (3) Söylenilenleri anlayabilir.	12	80
5. (11)Annesinin babasının ne iş yaptığını bilir.	10	66,67
6. (14)Rakamları tanır.	10	66,67
7. (13)Renkleri bilir.	8	53,33
8. (18)Kitabı-defteri tanır ve nasıl kullanacağını bilir.	8	53,33
9. (1)Dikkatini yoğunlaştırabilir.	7	46,67
10. (5) Doğruyu-yanlış ayırt eder.	7	46,67
11. (19)Okulla ilgili bilgisi vardır.	6	40
12. (4)Sağını-solunu ayırt eder.	6	40
13. (17)Sorulan sorulara cevap verir.	6	40
14. (2)Dinlediklerini anlar.	5	33,33
15. (9)Hayal ile gerçeği ayırt edebilir.	4	26,67
16.(8)Nesneler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler.	3	20
17. (16)Soru sorar.	3	20

Tablo 2:Öğretmenlerin Bilişsel Alan Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdelik Sıralaması

Beceriler	f	%
1. (14) Rakamları tanır.	14	93,33
2. (3)Söylenilenleri anlayabilir.	13	86,67
3. (10)Annesinin babasının adını bilir.	13	86,67
4. (2)Dinlediklerini anlar.	12	80
5. (7)Evini tarif edebilir.	12	80
6. (11)Annesinin babasının ne iş yaptığını bilir.	12	80
7. (13)Renkleri bilir.	12	80
8. (12)Ailesindeki bireylerin adını bilir.	11	73,33
9. (15)Zihni melekeleri gelişmiştir.	11	73,33
10. (18)Kitabı-defteri tanır ve nasıl kullanacağını bilir.	11	73,33
11. (1)Dikkatini yoğunlaştırabilir.	11	73,33
12. (17)Sorulan sorulara cevap verir.	10	66,67
13. (16)Soru sorar.	9	60
14. (5)Doğruyu-yanlış ayırt eder.	9	60
15. (4)Sağını-solunu ayırt eder.	8	53,33
16. (8)Nesneler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler.	8	53,33
17. (19)Okulla ilgili bilgisi vardır.	7	46,67
18. (6)İki yarımı birleştirerek bütün oluşturur.	6	40

Öğretmenlerin dil becerilerine ilişkin en çok vurguladığı beceriler sırasıyla; kendini ifade edebilir, kolaylıkla iletişim kurabilir, rahatça konuşmalı, dinlediği metni anlatabilmeli, basit cümleler kurabilmeli, zaman ifadelerini (dün, bugün, yarın) doğru kullanmalıdır. Öğretmen 13, “Çocuk kolaylıkla

hem arkadaşlarıyla hem de öğretmeniyle iletişim kurabilmelidir. Eğer çocuk bunu yapamazsa okuldan sıkılacak, başarı seviyesi azalacak, okulun eğlenceli olmayan bir yer olmadığı kanaatine varıp okula gelmek istemeyecektir. Ama kolay ve rahat iletişim kurarsa anlamadığı yeri soracak, teneffüste arkadaşlarıyla oyun oynayacak, istek ve arzularını öğretmene söyleyebilecektir” demiştir. Öğretmen 14,” Bir öğrencinin okula dil bakımından hazır olup olmadığını soru sorarak ve alınan cevaplara göre karar verebilirsiniz. Çocuklar bireysel farklılıklar nedeniyle kendilerini farklı şekillerde ifade edecekleri için, planlanacak etkinliklerin de bu ihtiyaca cevap verecek çeşitlilikte olması gerekmektedir.” diyerek çocukların kendilerini rahatça ifade edebilmeleri için okulda fırsatlar sunulması gerektiğini belirtmiştir. Örneğin Öğretmen 15,” Çocukların zaman kavramlarını anlaması için dün ne yaptıklarını, bugün okula beslenme için ne getirdiklerini, yarın hangi derslerimizin olduğunu sorarım. Bir öğrencim sürekli olarak dün ve yarını karıştırıyor. Bu zaman ifadelerini birbirinin yerine kullanıyor. Böyle olunca da diğer çocuklar gülüyorlar. Ama o çocuk cesaretini yavaş yavaş kaybedip, parmağını dahi kaldırmak istemez oldu, cesareti kırıldı. Ama haftalar ilerledikçe kavramları yerli yerinde kullanmayı başardı ve sınıfta sorduğum her soruya parmak kaldırmaya ve başarısı artmaya başladı” diyerek dil gelişiminin sosyal-duygusal gelişim alanıyla ve okuldaki akademik başarıyla ilgisine dikkat çekmiştir. Öğretmen 7, “ Bir çocuk ne kadar doğru ve mantıklı cümle kurarsa, biz o çocuğun okula hazır olup olmadığını bir öğretmen olarak rahatlıkla anlayabiliriz. Çünkü dil hem zihinsel, hem fiziksel, hem sosyal gelişim alanına girer” diyerek dil gelişiminin önemine vurgu yapmıştır.

Ebeveynler ise dil gelişimi açısından kendini ifade etme, düşünce-duygularını söyleme, konuşanı dinleme, dinlediklerini anlama olarak sıralamışlardır. Veli 8 , “Bir çocuğun kendini ifade edebilmesi ve konuşması çok önemli. Bir insan her hangi bir konuyu dinler, anlar ama anladığını karşısındaki insana bildiremezse karşısındaki insan o kişiyi anlamamış farz eder. Okulda da durum böyledir” diyen ebeveyn insanın kendini ifade edebilmesinin önemini anlatmak istemiş ve hem dil gelişimine hem de bilişsel gelişime atıfta bulunmuştur. Veli 9 , “ Bir çocukta dinleme ve anlama yeteneği olmalıdır. Konuşan ister öğretmen isterse arkadaşı olsun. Konuşanı iyi dinlesin ki söylenileni de anlayabilsin” diyerek dinlemenin önemine vurgu yapmıştır. Veli 10, “ Konuşma becerileri kadar bu çağdaki çocukların dinlemeyi de iyi bilmesi gerekir. Dinlemenin öğrenmenin ön şartı olduğunu, bu sebeple ilköğretime başlayacak çocukların dinleme becerisini kazanmış olmaları gerektiğini nedenleriyle birlikte şu şekilde ifade etmiştir: Dinleme davranışının yetersiz olması eksik öğrenmeye – hatta öğrenememeye- ve iletişimsizliğe sebep olur” demiş ve akademik beceriler açısından önemine dikkat çekmiştir. Veli 3 “İki çocuğumda okula gidiyor. Biri çok atak, girişken, öğrenmeye meraklı ama diğer çocuğum suskun, çoğu zaman dikkati dağınıktır. Atak olanı iyi dinler ve anlar ama suskun olan sürekli susar, dinliyormuş gibi yapar. Okul başarısında da atak olan daha başarılı bir öğrenci” şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Veli 14, “ Çocukların kendini okulda ifade edebilmesi için iyi konuşması, iyi dinlemesi ve anlaması gerekiyor. Kendini ifade eden çocuklar yazılı sınavlardan daha düşük notlar alsalar bile öğretmenler derse katıldığı için, kendini anlattığı için, dinlediğini gösterdiği için daha yüksek notlar veriyorlar” diye söyleyerek dil gelişiminin önemini kendi cümleleriyle anlatmaya çalışmıştır.

Tablo 3:Ebeveynlerin Dil Gelişim Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdelik Sıralaması

Beceriler	f	%
1.(1)Kendini ifade eder.	10	66,67
2. (3)Duygu-düşüncelerini söyler.	10	66,67
3. (2)Kolaylıkla iletişim kurabilir.	7	46,67
4. (11)Konuşmayı istediği şekilde devam ettirebilir.	6	40
5. (12)Sohbete katılır(eder).	5	33,33
6. (4)Akıcı konuşabilir.	5	33,33
7. (9)Çevresindeki yazıları gösterebilir.	5	33,33
8. (5)Konuşmalarında jest ve mimikleri kullanır	4	26,67
9. (10)Okumayı taklit eder (resimlere bakarak).	3	20
10. (6)Basit cümleler kurabilir.	0	0
11. (7)Zaman ifadelerini bilir ve doğru kullanır.	0	0
12. (8)Dinlediği bir metni özetler.	0	0

Tablo 4:Öğretmenlerin Dil Gelişim Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdelik Sıralaması

Beceriler	f	%
1.(1)Kendini ifade eder.	12	80
2. (5)Konuşmalarında jest ve mimikleri kullanır	12	80
3. (3)Duygu-düşüncelerini söyler.	10	66,67
4. (2)Kolaylıkla iletişim kurabilir.	9	60
5. (6)Basit cümleler kurabilir.	9	60
6. (9)Çevresindeki yazıları gösterebilir.	9	60
7. (10)Okumayı taklit eder (resimlere bakarak).	8	53,33
8. (4)Akıcı konuşabilir.	7	46,67
9. (7)Zaman ifadelerini bilir ve doğru kullanır.	7	46,67
10. (12)Sohbete katılır(eder).	7	46,67
11. (8)Dinlediği bir metni özetler.	4	26,67
12. (11)Konuşmayı istediği şekilde devam ettirebilir.	4	26,67

Öz Bakım Becerileri

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu, ilköğretime başlayacak bir çocuğun temel ihtiyaçlarını kendi başına karşılayacak olgunlukta olması gerektiğini ifade etmiştir. Öz bakım becerilerine ilişkin en çok vurgulanan beceriler sırasıyla; tuvalet ihtiyacını tek başına giderebilme, ayakkabısını giyebilmeli ve bağlayabilmeli, düğmeleri açıp kapayabilmeli, yemeğini kendisi yemeli, giysilerini giyip çıkarmalı, temizlik ve sağlık kurallarını bilmeli ve uygulayabilmeli, sorumluluklarının farkında olmalı diye sıralamışlardır. Öğretmenler, kendi başına tuvalet ihtiyacını karşılayabilmenin, ilköğretime hazır bulunuşluk göstergesi olan en önemli özelliklerden –hatta bazıları için en önemli özellik- biri olduğunu vurgulamışlardır. Örneğin Öğretmen 3 “ *Tuvalet eğitimini kesinlikle kazanmış olmalıdır. Çünkü bu eğitim 1. sınıfa başlamadan bitirilmiş olmalıdır*” diyerek adeta tuvalet eğitimini 1. sınıfa başlayacak öğrencinin okula hazır oluşunun en önemli kriteri olduğunu vurgulamıştır. Örneğin Öğretmen 4 “ *Öğrenci tuvalete kendi gidip gelebilmelidir. Öğretmen öğrenciye pek çok beceriyi kazanmasında yardımcı olur, rehberlik eder ama bu öğrencinin tek başına ve daha önceden kazanmış olması gereken bir beceridir*” demiştir. Öğretmen 5 “*Tuvalet alışkanlığını kazanmış olmalıdır. Eğer bu beceriyi kazanmamışsa ve bazı küçük aksilikler (çişini kaçırma v.b.) de yaşarsa, sınıfta alay konusu olur*” diyerek öz-bakım becerilerinin sosyal-duygusal gelişimle olan bağına dikkat çekmiştir. Bazı öğretmenler öğrencilerin giysilerini yardım almadan giymeyi ve çıkarmayı önemli gördüklerini ifadelerinde belirtmişlerdir. Bu becerinin hem öğrenciye hem de öğretmene çok yarar sağladığını vurgulamışlardır. Örneğin Öğretmen 10” *Çocuk giysilerini yardım almadan giyip çıkarabilmelidir. Bunu yapamazsa çok fazla vakit kaybı olur. Eve geç gider, okula geldiğinde sınıfa geç girer.*” Öğretmen 8 “ *Çocuk beden eğitimi dersinden sonra terli su içilmemesi gerektiğini, tuvaletten çıkınca ellerini yıkaması gerektiğini bilmelidir yoksa çok çabuk hastalanır. Öğrencinin hastalanması*

öğretmenin motivasyonunu olumsuz etkiler ve öğretmene ek yük getirir “ diyerek sağlık kurallarının bilinmesinin ve uygulanmasının okula uyum ve devam açısından önemli ve öğretmenin derse motive olması açısından önem arz ettiğini belirtmiştir. Öğretmen 13” *Çocuk sağlık ile ilgili kuralları uygulamalı ve sağlığını korumalıdır. Yoksa hasta olur ve ayrıca kirli ve temiz olmayan çocukları arkadaşları dışlar.*” diyerek temizlik ve sağlık kurallarına dikkat çekmiştir.

Ebeveynler, yapılan görüşmelerde öz-bakım becerilerinin okula başlamada ve okul hayatını normal şekilde devam ettirmede çok önemli olduklarını belirtmişlerdir. Önemli gördükleri öz bakım becerilerini de sırasıyla şu şekilde belirtmişlerdir: Tuvalet ihtiyacını kendi başına karşılayabilme, kendi sorumluluğunu alabilme, kendi yemeğini yiyebilme, sağlık kurallarını bilme ve uygulama, elbiselerini giyip çıkarma. Örneğin Veli 7 “ *Tuvalet eğitimi bitirmiş olmalı. Tuvalet sonrası temizlik kurallarını bilmeli ve bu kuralları hem kendi hem de başkalarının sağlığı için uygulayabilmeli*” diyerek okulun toplu yaşam alanı olduğunu belirtmiş ve her zaman bir ebeveyn olarak okulda çocuğunun başını bekleyemeyeceğini ifade ederek bu becerinin okula başlamadan kazanılmış olması gerektiğini vurgulamıştır. Veli 10”1. sınıfa başlayacak çocuklar kendi özel ihtiyaçlarını giderebilmeliler demiş ve özel ihtiyaçlardan kastının ise; yemeğini yeme, giyinme ve tuvalet ihtiyacını karşılayabilme” olarak sıralamıştır. Veliler çocuğun kendi başına beslenebilmesini önemli gördüklerini cümlelerinde dile getirmişlerdir. Örneğin Veli 6 “ *Çocuk çatalını, kaşığı tutup yemeğini yemelidir. Evdeyken sorun değil ama okula beslenme koyuyoruz. Bunu yapsın ki okulda aç kalmasın. Aç kalınca dersini iyi dinleyemez*”. Ebeveynlerden Veli 1”*Ceketini, paltosunu kendi giyip çıkarmalıdır. Ben evde giydirip okula gönderiyorum ama okulda kendisi çıkarmalıdır. Çıkaramazsa terleyecektir ve hastalanıp okula gidemeyecektir*” diyerek hem öz-bakım becerisine hem de sağlık kurallarını uygulamasına dikkat çekmiştir.

Tablo 5: Ebeveynlerin Öz-Bakım Alanı Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdelik Sıralaması

Beceriler	f	%
1. (1)Tuvalet ihtiyacını kendi karşılar.	12	80
2. (4)Yemeğini tek başına yiyebilir.	10	66,67
3. (7)Elbiselerini kendi giyebilir.	10	66,67
4. (8)Elbiselerini kendi çıkarabilir.	10	66,67
5. (10)Kaşık-çatal kullanabilir.	10	66,67
6. (6)Temizlik ve sağlık kurallarını uygular.	8	40
7. (3)Düğmelerini açıp kapar.	5	33,33
8. (5)Temizlik ve sağlık kurallarını bilir.	12	33,33
9. (9)Sorumluluklarının farkındadır.	5	33,33
10. (2)Ayakkabısını bağlayabilir.	4	26,67
11. (11)Burnunu silebilir.	0	0
12. (12)Dişlerini fırçalar.	0	0

Tablo 6:Öğretmenlerin Öz-Bakım Alanı Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdelik Sıralaması

Beceriler	f	%
1. (1)Tuvalet ihtiyacını kendi karşılar.	13	86,67
2. (6)Temizlik ve sağlık kurallarını uygular.	11	73,33
3. (3)Düğmelerini açıp kapar.	10	66,67
4. (5)Temizlik ve sağlık kurallarını bilir.	10	66,67
5. (7)Elbiselerini kendi giyebilir.	10	66,67
6. (12)Dişlerini fırçalar.	10	66,67
7. (8)Elbiselerini kendi çıkarabilir.	10	66,67
8. (9)Sorumluluklarının farkındadır.	9	60
9. (4)Yemeğini tek başına yiyebilir.	9	60
10. (10)Kaşık-çatal kullanabilir.	9	60
11. (2)Ayakkabısını bağlayabilir.	8	53,33
12. (11)Burnunu silebilir.	6	40

Sosyal-Duygusal Beceriler

Görüşmeye katılan öğretmenler sosyal-duygusal beceriler kategorisine ait 32 beceri ve kriter sıralamışlardır. Öğretmenler bu kategoriye ait becerilerin önemine atıfta bulunmuşlar ve önemli olan bazı becerileri şöyle sıralamışlardır: okula gitmeye istekli olan, kendi istek ve ihtiyaçlarını söyleyebilen, evden (anne-babadan) ayrılabilen, sorulan sorulara cevap verebilen, kuralların farkında olan, arkadaşlık kurabilen, okulu ve öğretmenini sevebilen çocukların okula hazır olduklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmenler çocuğun okula istekli gelmesinin okula başlamadaki ve okulu sevmedeki en önemli etmenlerden biri olduğunu belirtmişlerdir. Örneğin Öğretmen 6 “ *Çocuğun okula karşı tutumu çok önemlidir. Çünkü çocuk okula nasıl başlarsa öyle de devam eder. Okulu severse istekli gelir. Bu da öğretmenin ve ailenin işini kolaylaştırır*” diyerek okula istekli gelmenin yıl boyunca aileye ve öğretmene kolaylık sağladığını ve öğrencinin kolayca okul hayatına adapte olacağını belirtmiştir. Öğretmen 10 “ *Çocuk okula karşı istekli olmalı. Çocuk okula gelmek istemiyorsa ağlıyor, sızlıyor ve evine gidiyor. Okula hazır olmaları için okula karşı olumlu duygular geliştirmesi gerekiyor*”. Öğretmenlerin birçoğunun hem fikir olduğu ilkökula hazır bulunuşluk becerilerden birisi ve belki de en önemlisi öğrencinin kendi istek ve ihtiyaçlarını söyleyebilmesidir. Örneğin Öğretmen 14 “ *Okula hazır olan çocuklar kendini anlatabiliyor ama derdini, isteğini anlatamayan çocuk ne benimle ne de arkadaşlarıyla iletişim kuramıyor. Kendi dünyasında kalıp gidiyor. Tuvalet gitmek için bile izin almaya onun yerine arkadaşı izin istiyor* ” diyerek karşılıklı iletişimin bir çocuğun okula başlamasındaki en önemli hatta olmazsa olmaz becerilerden olduğunu belirtiyor. Öğretmenler çocuğun okulda başarıyı yakalayabilmesi için kendi isteklerini, düşündüklerini ve bildiklerini söylemesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Örneğin Öğretmen 15 “*Çocuk bildiğini, isteklerini söyleyebilmeli ki ben öğrenciyle iletişime geçeyim. Çocuğun neyi bildiğini, neyi bilmediğini bileyim. Ayrıca düşüncelerini korkmadan söyleyen çocukların okulda başarıyı yakaladıklarını da söyleyebilirim*” diyerek sosyal becerilere vurgu yapmıştır. Öğretmenlerden altı tanesi evinden, anne-babasından ayrılabilmeli diyerek; ilkökula hazır bulunuşlukta bu becerinin muhakkak olması gerektiğine dikkati çekmişlerdir. Örneğin Öğretmen 8 “ *Bir öğrencim var. Annesi her teneffüste geliyordu. Tuvalet götürüyor, beslenmesini yediriyor ve arkadaşlarıyla oynarken sürekli müdahale ediyordu. Düşünün ki bu çocuk kendi ihtiyaçlarını ileride nasıl karşılasın, nasıl bağımsız karar verip kendi başına hareket edebilsin*” diyerek anneden-babadan ayrılabilmenin okula uyum sağlamayı kolaylaştırdığına, çocuğu öz güven sahibi yaptığını ve bağımsız hareket edebilme becerisi kazandırdığına vurguda bulunmuştur. Öğretmen 4 diyor ki “ *İlçemizdeki birçok anne çalışmıyor. Çocuklarını okula getirip götürüyor. Ama bu durum çocuklara olumsuz yansıyor. Çocuk anneden ayrılamıyor. Anne çocuğuna evin yolunu bile öğretmemiş, annesi gelmediğinde veya geç geldiğinde çocuk ne yapacağını bilmiyor. Bu çocukların durumu derslerde de böyle; birisi çocuğa ne yapması gerektiğini söyleyecek çocuk da yapacak*” görüşlerini belirtmiştir. Öğretmen 13 “ *Öğrencinin sorulan sorulara cevap verebilmesi gerekir. Bu hem çocuğun okula ve öğretmene uyum sağlaması hem de okuma-yazma sırasında çok gerekli ve önemlidir*” diye söylemiş ve verilen cevapların çocuğun okul kültürüne, sınıf ortamına uyum sağladığına dair ipuçları verdiğini ve okuma-yazmayı öğrenirken öğretmene ve öğrenciye kolaylık sağladığını sözlerine eklemiştir. Öğretmen 3 “ *Çocuklar kuralların farkında olmalı ve kurallara uymalı. Koridorda çocuklar oyun oynuyor ve gelip bir tanesi benim etrafımda dönüyor, arkama saklanıyor. Zil çalınca sınıfa girmeyip, koridorda koşturuyorlar. Bu okulda kuralların olduğunun bilincinde olmadıklarını gösteriyor*” diye görüş bildirmiştir. Öğretmen 11 “ *Çocuklar öğretmenden korktukları zaman okulu da sevmiyorlar. Çünkü okul eşittir öğretmen demek. Bu çocuklar okula karşı iyi duygular beslemiyorlar ve okula gelmemek için her türlü davranışta bulunabiliyorlar. 1. sınıfta bu durum çok daha önemli çünkü çocuk ilk defa bir öğretmenle karşılaşılıyor*” diye görüşlerini aktarmış ve 1. sınıf öğretmenin çocuğun gelecekteki tüm öğretmenlerine ve okul yaşamına ait olumlu veya olumsuz bir tutum geliştirebileceğini ifade etmek istemiştir. Örneğin Öğretmen 12 “ *Atak ve düşündüğünü ifade edebilen çocuklar okula iyi bir başlangıç yapıyor. Okulda başarısı iyi durumda ve*

öz güveni de çok iyi oluyor” diye görüşlerini ifade etmiş ve girişkenliğin okula hazır olmadaki avantajlarını sıralamıştır.

Ebeveynler çok sayıda kriter ve beceri sıralamışlardır. Ebeveynlerin çoğunluğu kendini ifade edebilmeyi ve evden ayrılabilmeyi olmazsa olmaz olarak görmektedirler. Örneğin Veli 8”*Kendini ifade edemeyen çocuk okulda o kadar zamanı nasıl geçirecek, okuldan sıkılır*” ve Veli 10” *Çocuk kendi isteklerini karşılayabilmelidir. Çocuk ihtiyaçlarını karşılayabilmek için kendini ifade edebilmeli, isteklerini öğretmenine anlatabilmelidir*” demiş ve çocuğun kendini ifade etmesinin okul hayatı için gerekliliğine vurgu yapmıştır. Ebeveynlerin büyük çoğunluğu söz konusu becerinin kazanılmasının okul olgunluğu için şart olduğunu, kazanılmadığı takdirde çocukların okul yaşamını sürdüremeyeceklerini, duygusal ve akademik manada problemler yaşayacaklarını iddia etmişlerdir. Veli 2” *Çocuk evden ayrılabilirlik güç ve iradeye sahip olmalıdır. Yoksa türlü bahanelerle okula gitmek istemez. O zaman da derslerinden geri kalır ve okula uyum sağlayamaz*” demiş ve evden ayrılabilmenin önemini ifade etmiştir. Veliler çocukların okula gitme isteğine sahip olması gerektiğine de dikkat çekmişlerdir. Örneğin Veli 9” *Çocukta okula gitme isteği olmalıdır. Çünkü çocuğum en az on iki yıl okula gidecek. Uzun bir maraton. Bu sebeple okul çekici hale getirilip, okula gitme arzusu artırılmalıdır. Öğretmenler de bu konuda gereken ilgiyi göstermelidir*” demiş öğretmenlere de çok büyük görevler düştüğünü belirtmiştir. “*Okula başlayacak çocukların kendine güvenmesi, bu güvenin de yakın çevresi tarafından desteklenmesi gerekir. Ayrıca çocuğa başarılı olacağı telkin edilmeli ki özgüveni de gelişsin*” diyen Veli 4 küçük yaştan itibaren çocukların kendilerine güvenmelerini sağlamak gerektiğine vurguda bulunmuştur.

Tablo 7:Ebeveynlerin Sosyal-Duygusal Alan Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdelik Sıralaması

Beceriler	f	%
1. (4)Okula gitmeye istek duyar.	12	80
2. (10)Öğretmene karşı iyi duygular besler.	12	80
3. (32)Arkadaşlarıyla oyun oynar.	12	80
4. (18)Kendi başına okula gidip gelebilir.	11	73,33
5. (9)Okulu sever.	10	66,67
6. (26)Kendini tanıır.	10	66,67
7. (31)Ailesi hakkında bilgi verir.	9	60
8. (1)Kendini ifade eder.	9	60
9. (24)Sorumluluk alabilir.	8	53,33
10. (2)Kendi isteklerini söyler.	8	53,33
11. (3)Kendi ihtiyaçlarını karşılar.	8	53,33
12. (15)Çaba gösterir.	7	46,67
13. (16)Paylaşmayı bilir.	7	46,67
14. (17)Ataktır.	7	46,67
15. (8)Arkadaşlık kurabilir.	7	46,67
16. (25)Duygularını belli eder.	7	46,67
17. (11)Girişkendir.	7	46,67
18. (5)Evden ayrılabilir.	6	40
19. (19)Kurallara uyar.	6	40
20. (30)Görgü kurallarından haberdardır.	6	40
21. (20)Yardımlaşma duygusuna sahiptir.	5	33,33
22. (6)Sorulara cevap verir.	5	33,33
23. (7)Kuralların farkındadır.	5	33,33
24. (22)Bağımsız hareket edebilir.	5	33,33
25. (27)Saygı duyar.	4	26,67
26. (28)Tek başına çalışabilir.	4	26,67
27. (13)Soru sorabilir.	3	20
28. (21)Kendine güven duyar.	3	20
29. (12)Rahattır.	0	0
30. (14)Hayal kurabilir.	0	0
31. (23)Nerede, ne zaman, ne yapılacağını bilir.	0	0
32. (29)Problemlere çözüm üretir.	0	0

Tablo 8:Öğretmenlerin Sosyal-Duygusal Alan Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdelik Sıralaması

Beceriler	f	%
1. (32)Arkadaşlarıyla oyun oynar.	13	86,67
2. (4)Okula gitmeye istek duyar.	13	86,67
3. (31)Ailesi hakkında bilgi verir.	13	86,67
4. (1)Kendini ifade eder.	12	80
5. (26)Kendini tanıır.	12	80
6. (27)Saygı duyar.	12	80
7. (2)Kendi isteklerini söyler.	11	73,33
8. (3)Kendi ihtiyaçlarını karşılar.	10	66,67
9. (5)Evden ayrılabilir.	10	66,67
10. (13)Soru sorabilir.	10	66,67
11. (8)Arkadaşlık kurabilir.	10	66,67
12. (20)Yardımlaşma duygusuna sahiptir.	10	66,67
13. (24)Sorumluluk alabilir.	10	66,67
14. (7)Kuralların farkındadır.	9	60
15. (9)Okulu sever.	9	60
16. (10)Öğretmene karşı iyi duygular besler.	9	60
17. (11)Girişkendir.	9	60
18. (30)Görgü kurallarından haberdardır.	9	60
19. (6)Sorulara cevap verir.	8	53,33
20. (15)Çaba gösterir.	8	53,33
21. (16)Paylaşmayı bilir.	8	53,33
22. (18)Kendi başına okula gidip gelebilir.	8	53,33
23. (22)Bağımsız hareket edebilir.	8	53,33
24. (23)Nerede, ne zaman, ne yapılacağını bilir.	8	53,33
25. (28)Tek başına çalışabilir.	8	53,33
26. (29)Problemlere çözüm üretir.	8	53,33
27. (25)Duygularını belli eder.	7	46,67
28. (19)Kurallara uyar.	7	46,67
29. (12)Rahattır.	6	40
30. (21)Kendine güven duyar.	6	40
31. (14)Hayal kurabilir.	5	33,33
32. (17)Ataktır.	0	0

Psiko-Motor Beceriler

Öğretmenler ilkokuldaki becerilerin önemli bir kısmının psiko-motor becerilerle ilgili olduğu kanısındadırlar. Örneğin Öğretmen 4” *Bir çocuk 60 aylık da olsa, 66 aylık da olsa bir öğretmenin bakacağı fiziksel yeterlilik boy ve kilodan önce parmak kaslarının gelişip gelişmediğidir. Çünkü 1. sınıfın en önemli görevleri yazma ve okumadır. Çocuğun okuması içinse bol bol yazı egzersizi yaparız. Ayrıca görsel sanat çalışmaları da yeni programda çok önemli. Çocuğun boya kalemini ve makası da tutması lazım”* diyerek parmak kaslarının ve fiziksel gelişimin önemine dikkat çekmiştir. ”*Kasların özellikle küçük kasların, yeterli olgunluğa erişmesi gerekir. Bunun için de çocuğun bence en az 66 aylık olması gerekir. Ama gelişim bireye göre değiştiği için; her çocuğu belirli test ve aşamalara tabi tutup öyle okula almak lazım”* diyen Öğretmen 6 küçük kas gelişiminin önemini vurgulamıştır. Ayrıca bir taraftan yaşın kas gelişimine olumlu etki yaptığını ileri sürmüştür. Yine Öğretmen 12” *Çocuk parmaklarını ve ellerini kontrol edip, rahatça kullanmalıdır”* diyerek ilkokula hazır olmada parmak ve kas gelişimine dikkat çekmiştir ve bir örnekle açıklamıştır:” *Benim bir öğrencim vardı. Çocuğun zeki ve gayretli olduğunu biliyordum. Ama bir türlü kaleme hakim olup yazı yazamıyordu. Hep küçük kalemlerle yazıyor ve çabuk yoruluyordu. Çok da ilgileniyordum ama o yazı yazmada sıkıntısı olduğu için okuldan soğuyordu. ”* Öğretmen 3”*El kasları gelişmiş olmalı. El kasları gelişmeyen çocuklar çabuk yoruluyor, yazı yazmayı istemiyor. Yazı yazmayınca da geride kalıp okumayı daha geç*

öğreniyor.” diyerek kas gelişiminin önemine vurgu yapmış, okuma-yazma açısından önemine değinmiş ve kasları gelişmemiş çocukların okulda karşılaşabileceği bir sorunu dile getirmiştir. Özetlersek öğretmenler el ve parmak kaslarının gelişiminin ilkokula hazır olma açısından önemli olduğunu ve ön şartlardan bir tanesi olduğunu belirtmişlerdir. “ *Görme ve işitmesinde sorun olmamalı.*” diyen Öğretmen 11 genel sağlık durumunun önemine dikkat çekmiştir.

Ebeveynler, ilkokula hazır bulunuşluk kriterlerini ve sahip olunması gereken yeterlilikleri sıralarken çocukların fiziksel becerilerine, sağlık durumlarına ve sürekli bir hastalığı olup olmama durumuna vurgu yapmışlardır. Ebeveynlerin bir çoğu okul öncesi eğitim alan çocukların, okula uyum programındaki yer alan ince motor hareketler gerektiren; boyama yapma, çizgilerin üzerinden gitme, makasla kesme v.b. becerileri rahatlıkla ve yardım almadan yaptıklarını ileri sürmüşlerdir. Örneğin Veli 13”*Okula başlayacak çocuğun sadece yaşına bakılıyor. Ama çocuğun aynı zamanda sağlıklı olması gerekiyor.*” diyen ebeveyn çocuğun her hangi bir özrü bulunmaması gerektiğini vurguluyor. Bir başka ebeveyn: “ *Parmakları gelişmiş olmalı. Kalem rahat tutabilmeli.* ” diyen Veli 14 parmak kaslarının gelişimine vurgu yapmıştır. Veli 11” *Çocuğun okula hazır olduğunu anlamak istiyorsan kalem tutuşuna bak*” diyerek psiko-motor gelişime dikkat çekiyor.

Tablo 9:Ebeveynlerin Psiko-Motor Alan Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdelik Sıralaması

Beceriler	f	%
1. (1)Parmak kasları gelişmiştir.	12	80
2. (2)Kalem tutabilir.	11	73,33
3. (4)Sağlıklı olmalıdır.	11	73,33
4. (6)Boyama yapabilir.	9	60
5. (7)Makasla kesebilir.	8	53,33
6. (12)Yazıyı rahatlıkla yazar.	8	53,33
7. (3)Sırada rahatlıkla oturabilir.	7	46,67
8. (11)Kalemi doğru pozisyonda tutabilir.	7	46,67
9. (9)İnce motor beceriler gerektiren hareketleri yapabilir.	6	40
10. (5)El-göz koordinasyonunu sağlayabilmelidir.	0	0
11. (8)Ellerini ve parmaklarını kontrol edebilir.	0	0
12. (10)Duyuları işlev kaybına uğramamıştır.	0	0

Tablo 10:Öğretmenlerin Psiko-Motor Alan Kategorisinde Kullandıkları Becerilerin Yüzdelik Sıralaması

Beceriler	f	%
1. (2)Kalem tutabilir.	15	100
2. (1)Parmak kasları gelişmiştir.	14	93,33
3. (4)Sağlıklı olmalıdır.	13	86,67
4. (5)El-göz koordinasyonunu sağlayabilmelidir.	12	80
5. (11)Kalemi doğru pozisyonda tutabilir.	12	80
6. (12)Yazıyı rahatlıkla yazar.	12	80
7. (3)Sırada rahatlıkla oturabilir.	11	73,33
8. (9)İnce motor beceriler gerektiren hareketleri yapabilir.	11	73,33
9. (6)Boyama yapabilir.	10	66,67
10. (7)Makasla kesebilir.	10	66,67
11. (8)Ellerini ve parmaklarını kontrol edebilir	8	53,33
12. (10)Duyuları işlev kaybına uğramamıştır.	5	33,33

5- Sınıf öğretmenleri ve velilere göre okula hazır olmayı etkileyen unsurlar nelerdir?

Öğretmenlere göre bu unsurlar şunlardır: aile, çevre, genel sağlık durumu, okul öncesi eğitim, teknoloji(t.v., bilgisayar, internet), okula gitme isteği.

Ailenin de nasıl etkilediğine yönelik soruyu genişlettiğimizde karşımıza; ailenin ekonomik durumu, ebeveynlerin eğitim durumu, ailenin sosyal-kültürel yapısı, ailedeki birey sayısı, ailedeki

çocuk ve okula giden çocuk sayısı, ailedeki çalışan kişi sayısı, ailenin eğitime bakış açısı, ailenin çocuğa ayırdığı zaman v.b. Öğretmen 8 “ *En önemlisi ailedir. Anne de babadan bir adım önde gelir.*” diyerek ailenin genel etkisine değinmiş ve annelerin çocukların eğitiminde daha önde olduklarını dile getirmiştir. Anne-babanın eğitim durumlarının, çocukla iletişimlerinin çocuğun okula hazır oluşunu etkilediğini ileri süren Öğretmen 4 “ *Ailenin eğitim durumu çok önemlidir. Eğitim durumları daha üst düzeyde olan ebeveynler çocuklarına karşı daha ilgili oluyorlar. Çocuklarına daha çok zaman ayırıp, rahat iletişim kuruyorlar. Böyle çocuklar da daha başarılı oluyor.*” demiş ve ebeveyn-çocuk iletişiminin çocuğun akademik başarısını da etkilediğini dile getirmiştir. Öğretmen 2 “ *Ailenin parçalanmış olması veya ebeveynlerden birinin olmaması çocuğun okula hazır olmasını olumsuz etkiliyor. Bir tane öğrencimin anne-babası çocuk 1. sınıfın ilk dönemindeyken boşandılar. Çocuk duygusal açıdan çok problemler yaşadı. Ama anne-baba ayrı değilse, çocuk sosyal-duygusal açıdan problem yaşamıyor. Aynı şekilde babası vefat etmiş öğrencim de bu durumdaydı.*” diyerek ailenin parçalanmış yapısının ve ebeveynlerden birinin olmamasının olumsuz etkilerini dile getirmiştir. Öğretmen 12 “ *Aile öğretmen ödev verecek mi diye beklememelidir. Öğretmene danışarak evde etkinlikler yaptırmalı, her gün düzenli olarak çocuğunu çalıştırmalıdır.*” diye düşüncelerini ifade etmiştir. Öğretmen 5 de “ *Sınıfımda anne-babası üniversite mezunu olan çocukların, anne-babası ilköğretim mezunu olan bazı çocuklara göre daha ilgililer.*” diyerek ebeveynlerin eğitim seviyelerine dikkat çekmiştir. Öğretmen 10 da ailelerin sosyal ve ekonomik durumlarının okula hazır bulunuşluğa etkisi olduğunu ifade etmiş, “ *Maddi durumları iyi olmayan ailelerin hem anne-babaları hem de çocukları çalışıyor. Böyle olunca çocuğun okula hazır gelmesini bırakın bir kenara, çocuk okula gelsin yeter.*” diyerek ailelerin maddi durumlarının etkisini etkili bir şekilde vurgulamıştır. Örneğin Öğretmen 1” *Ailede kitap okunması önemlidir. Çünkü kitap okuyan aile bilinçli oluyor. Çocuğunu daha iyi tanıyor. Eğitim ve öğretim hakkında sohbet edilebilecek kadar bilgisi oluyor.*” demiş ve çevrenin çocuk üzerindeki etkisini aktarmaya çalışmıştır. Öğretmen 14” *Herhangi bir sağlık sorunu, daimi bir özrü bulunmayan ve kaynaştırmaya tabi olmayan çocuklar okula daha hazır geliyorlar. Eğer bir sorunu varsa hem ben hem de diğer öğrenciler alışmakta zorlanıyoruz.*” Öğretmen 15” *Süreğen hastalıkları olan öğrenciler okula daha geride başlayabiliyorlar ve tedavi süreçleri de devam ediyorsa okuldan ayrı kalma olasılıkları yüksek oluyor. Bu sebeplerle okuma-yazmaya daha sonra geçiyorlar.*” diyerek sağlık durumunun okula hazır bulunuşluktaki ve okul sürecindeki etkilerini anlatmak istemiştir. Öğretmenler ilköğretime hazır bulunuşluğa etki eden bir diğer önemli unsur olarak okul öncesi eğitimi dile getirmişlerdir. Örneğin Öğretmen 13” *Okul öncesi eğitim almış çocuk okul kültürüne sahip. Kalem tutmayı, makas tutmayı biliyor.*” Öğretmen 3” *Çocuğun ana sınıfı veya kreşe gitmiş olması çocuk, aile ve öğretmen için çok önemli. Bu çocuklar okula tam donanımlı geliyorlar. Söylenileni daha çabuk kavriyorlar. Ayrıca sosyal yönleri de gelişmiş. Çok çabuk arkadaşlık kurabiliyorlar. Ama bazıları da özellikle uyum programı süresince çabuk sıkılabiliyorlar.*” şeklindeki görüşleriyle okul öncesi eğitimin ilköğretime hazır olmadaki sosyal gelişimin önemine ve okul öncesi eğitim kurumlarının katkısına değinmiştir. Öğretmenler teknolojinin çocukların okula hazır bulunuşluklarını etkilediklerini belirtmişlerdir. Bu etkinin bazen olumlu bazen olumsuz olduğu görüşünde hem fikirdirler. Örneğin Öğretmen 9” *Televizyon, bilgisayar ve internet. Çocuklar bunlarla fazla ilgilenirlerse okula bakış açıları olumsuz etkileniyor. Bunların süresi sınırlandırılmalı. Ayrıca çocuklar asosyal oluyorlar.*” diye görüş bildirmiş ve teknolojinin çocukların okula hazır olmalarını engellediğini ve sosyal gelişimlerini olumsuz etkilediğini dile getirmiştir. Öğretmen 14” *Bilgisayar, internet, televizyon çocukların gelişiminde ve okula hazır oluşunda hem olumlu katkı sağlıyor hem de olumsuz etkiliyor. Bilgisayarda oyun oynayan çocukların el becerileri daha iyi. Ama televizyona fazla bakan çocuklar olumsuz etkileniyor. İnternet de kesinlikle ebeveyn gözetiminde ve sınırlı olmalı*” sözleriyle teknolojik aletlerin olumlu ve olumsuz niteliklerini dile getirip, ebeveynlerin kullanımını sınırlı hale getirmelerinde fayda olacağını söylemiştir. Öğretmenler okula gitme isteğinin çocukta var olmasının okula hazır oluşu etkileyen unsurlardan biri olduğunu dile getirmişlerdir. Ama çocukta bu isteğin olmamasının da çocuğun okulda başarısız olacağı anlamına gelmediğini vurgulayarak söylemişlerdir. Öğretmen 10 yukarıdaki ifademizi destekler nitelikte olan şu sözleri söylemiştir:

“Okula gitmek istemesi olumludur ama bu konuda ailenin çocuktan bir işaret alamaması da çocuğun okul sevmeyeceği, okula hazır olmadığı anlamına gelmez. Okula gitmeyi isteyen çocuğun okulda başarılı olacağını da öngöremeyiz. Bu durumun tersi de böyledir.”

Ebeveynlerin “Çocuğun okula hazır oluşunu etkileyen unsurlar nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplar; aile, çevre, okul öncesi eğitim, çocuğun okula gitme isteği ve çocuğun genel sağlık durumu. Aile ile ilgili faktörler ebeveynlerin eğitim durumu, ailenin ekonomik durumu, ailenin eğitime bakış açısı, ailenin statüsü (boşanma, ölüm), ailenin yaşadığı çevre-ev, ebeveynlerin çalışıp çalışmaması, ailenin yaşadığı coğrafya, ailenin öncelikleri, ailenin çocuğa ayırdığı zaman, ailedeki birey sayısı ve aile içi iletişim üzerine yoğunlaşmaktadır. Veli 10” *İlkokula hazır bulunuşluğu etkileyen pek çok unsur sayabiliriz. Ama ailenin eğitim durumu ne kadar yüksekse eğitime verilen önem de artıyor. Anne ve baba çocuğunu eğitim ve öğretimle okula başlamadan önce tanıştırıyor. Vaktinin yettiği kadar çocuğuna kitap okuyor, eğitici etkinlikler yaptırıyor ve ebeveynlerin her ikisi de çalışıyorsa kreşe gönderiyor. Bakıcıya vermiyor.”* diyerek yukarıdaki ifadelerimizi kanıtlar nitelikte ifadeler beyan ediyor. Veli 2 de” *Ailenin çocuğuna ilgisi ve anne babaların eğitime, okula karşı tutumu çok önemlidir. Bunu biraz açarsak; ailenin maddi durumundan çok daha önemlidir. Çünkü zengin bir aile çocuğunu işinin başına geçirmek isteyebilir veya parasıyla özel okulda okutur(çocuk istemeye de bilir). Bence önemli olan nokta ailenin çocuğun eğitimiyle ilgilenmesi ve eğitime karşı tutumudur. Eğitim de öğretim de ilk ailede başlar. Bunu bilen ebeveynlerin çocukları eğitimin hiçbir kademesinde sorun yaşamaz.”* diye görüş belirtmiştir. *“Ailenin ekonomik durumu önemlidir. Çünkü eğitim-öğretim emek ve maddiyat ister. Ama maddiyatın olması, ailenin ekonomisinin iyi olması çocuğun eğitiminin çok iyi olacağını garantilemez. Maddiyatın yanında çocuğun eğitiminin iyi olması için sosyal, kültürel katkılar da yapılmalı ve çocuğa destek olunmalıdır.”* sözleriyle Veli 7 ebeveynlerin ekonomik, sosyal ve kültürel dikkat çekmiştir. Veli 9” *Bizim yaşadığımız yer orta halli ve insanların eğitime olumlu bakış açısının olduğu bir çevre. Ailelerin çocukları dershaneye gidiyor, çocuklara ek kaynak kitaplar alınıyor ve okulda kurslara katılıyor çocuklar. Çocuklar ve öğretmenler gayretli, veliler de çok istekli. Ama bir başka okula hep köyden çocuklar geliyor, kurs da yok. Aileler de çocuklarını özellikle de 1. sınıfa ve ana sınıfına başlayacak olanları bu okula kaydettirmek istiyor.”* sözleriyle görüşlerini ifade eden ebeveyn okulun bulunduğu çevrenin ve ailelerin yaşadığı semtin, çevrenin ilkökula hazır oluş üzerindeki etkilerini açıklamaya çalışmıştır. Veli 8 “ *Ben çocuğumu evde sıkıldığı ve çevremizdeki çocuklar da ana sınıfına gittiği için ana sınıfına gönderdim. Ama bilmeden çocuğumun 1. sınıfa hazır olarak başlamasını sağladım.”* demiş ve okul öncesi eğitimin ilkökula hazır olma açısından önemini belirtmiştir.

Ebeveynler de öğretmenler gibi çocukların sağlık durumlarının okula hazır olma ve iyi bir başlangıç yapma açısından önemli olduğunu dile getirmişlerdir. Veli 5 bu durumu şöyle ifade etmiştir:” *Fiziksel ve sağlık yönünden çocuğun yeterliliği önemlidir. Çocuk ruhsal yönden hazır olmalıdır ama engeli, özrü olmaması da çok önemli bir unsurdur.”* diyerek ebeveynlerin ortak görüşünü ifade etmiştir.

6- Sınıf öğretmenleri ve velilere göre 60-65 aylık çocukların okula başlama kararından kimler sorumlu olmalıdır?

Öğretmenlerin geneli bu aylardaki çocukların okula başlayıp başlamamalarına şu cevapları vermişlerdir. Örneğin Öğretmen 14” *Bu durum sadece velilere bırakılmayıp, veli-öğretmen-öğrenci işbirliğiyle ve gerekirse rehber öğretmenin de desteğiyle belirli bir süre çocuğun gelişim durumu izlenerek, çocuğun okula hazır olup olmadığına karar verilmelidir. Ama son söz anne ve babaya ait olmalıdır.”* diyerek bu durumun işbirliği içinde çözülmesine ama son söz hakkının veliye ait olması gerektiğine değinmiştir. Öğretmen 15 de benzer görüşler söylemiş ve “ *Öğretmenlerle görüşülmeli, öğretmenlerin fikirleri alınmalıdır. Ama kararı aile vermelidir.”* diyerek benzer görüşler ileri sürmüştür. ” *Sadece velinin söz hakkı olması yanlış. Öğretmenlerin gözlemi çok önemlidir. Veliler öğretmenlerle görüşmeli, fikir teatisi yapılmalıdır. Ama yine son kararı veli vermelidir.”* diyen öğretmen 10, öğretmenlerin “gözleminin” önemini altını çizmiştir.

Ebeveynlerden bazıları anne-babalar karar vermelidir derken bazılarıysa öğretmenlerin de fikirleri alınarak karar vermelidir diye cevap vermişlerdir. Örneğin Veli 8” *Çocuğun okula hazır olup olmadığına ebeveynler karar vermelidir. Çünkü aileler çocuklarının gelişimlerini adım adım takip ederler ve durumlarını en iyi onlar bilirler.*” derken bilinçli ve çocuğuyla ilgili ailelerin durumunu gözler önüne sermiştir. Veli 15 de” *Çocuğu en iyi tanıyan ailedir*” diyerek anne-babanın karar vermesini desteklemiştir. Veli 11 ise” *Anne-baba çocuğun potansiyelinin farkındadır. Son kararı anne-baba öğretmene danışarak vermelidir.*” sözleriyle öğretmenlerin de bu konuda söz sahibi olmasının gerekliliğini vurgulamıştır.

7- Sınıf öğretmenleri ve velilere göre çocuğun okula hazır olmadığına dair rapor alınması nasıl değerlendirilmelidir?

Katılımcı öğretmenlerin büyük çoğunluğu raporun verilmesini ve veriliş şeklini yanlış bulduklarını ifade etmişlerdir. *“Çocuğun fiziksel, zihinsel gelişiminde olumsuz bir durum yoksa rapor alınmamalıdır. Ama bu konuda öğretmenin yapabileceği bir şey yok. Raporun veriliş tarzını da yanlış buluyorum. 66 aylık ve üstü bir çocuk zorunlu-kademeli eğitim sisteminden önce okula başlayacaktı.”* diye görüşlerini ifade eden Öğretmen 15 rapor alınma uygulamasında öğretmenlerin bir şey yapamadıklarını, raporu sadece bir doktorun vermesini ve rapor alma uygulamasının sadece zorunlu durumlarda alınması gerektiğini vurguluyor. Öğretmen 10 *“Raporun veriliş biçimini yanlış buluyorum. Raporda öğretmenin, pedagogen görüşlerine de yer verilmeli. Ayrıca okula hazır olan çocuk için rapor alınırca çocuğun okul hevesi kırılacak ve okula karşı olumsuz tutum geliştirecektir.”* şeklinde görüş bildiren öğretmen raporu, raporun veriliş şeklini ve raporun yol açacağı olumsuzlukları dile getirmiştir. Öğretmen 8” *Rapor alınması yeni bir uygulama. Çocuğun zihinsel, fiziksel ve sosyal-duygusal yönden eksiği ve özü varsa rapor alınmalıdır. Ama çocuk okula gitmeye istekliyse, kendini ifade ediyorsa, engeli ve özü yoksa rapor alınmamalıdır. Rapor alındığında toplumun çocuğa bakışı değişiyor ve çocuk yaşatlarına göre hayat bir adım geriden başlıyor. Ayrıca rapor alınmışsa bile çocuk okul öncesi eğitime yönlendirilmelidir.*” demiştir.

Ebeveynlerin hepsi ilkokula hazır bulunuşluğun en önemli kriterlerinden biri olarak takvim yaşı unsurunu zikretmişlerdir. Rapor alınması konusundaki fikirleriye tam bir bütünlük arz etmemektedir. Örneğin Veli 10” *Ben çocuğumun bir yılını bir doktorun eline bırakamam. Çocuğun durumu her açıdan iyi ise, ihtiyaçlarını karşılıyorsa ve tualete ihtiyacını karşılıyorsa okula gönderirim. Diye görüş bildirmiştir. Veli 2” Gerekli gören anne-babaların almasında bir sakınca yok. Ama rapor verilirken çocuk gerçekten muayene edilmeli, testler uygulanmalıdır. Yoksa uzaktan bakıp rapor verilmemelidir. Böyle raporu veliler kabul etmemeliler.*” sözleriyle raporun gerçek anlamda çocuğun eksikliğine vurgu yapması gerektiğine değinmiş ve rapor gerekliyse alınmalı şeklinde görüş bildirmiştir.

Ebeveynlerin ve öğretmenlerin rapor hakkındaki ortak görüşleri; *“rapor gerçekten gerekliyse alınmalı, raporu tek bir uzman doktor vermemeli, rapor alınsa bile çocuk okul öncesi eğitime yönlendirilmeli ve raporun daha sonraki yıllarda ortaya çıkaracağı olumsuz sonuçlar göz önünde bulundurulmalıdır.”* yönündedir.

8- Sınıf öğretmenleri ve velilere göre çocukların ilkokula hazırlanmasından kimler sorumlu olmalıdır?

Öğretmenler kendilerine bazı görevler düştüğünü ama çocuğun okula hazırlanmasından **“Ailenin”** sorumlu olduğu cevabını vermişler ve ikinci sırada **“Öğretmenlerin”** yer aldığını ifade etmişlerdir. Ebeveynler çocuğun okula hazırlanmasından kendilerinin sorumlu olduklarını açıkça olmasa da görüşlerinde belirtmişlerdir. Örneğin Veli 3 *“Anaokuluna her çocuk gitmeli ki 1. sınıfta öğretmenin önüne hazır gelsin”* diyerek çocuğun okul hayatına alışması gerektiğine ve bu görevin aile ile okul öncesi öğretmenlerine düştüğüne değinmiştir. Bir başka veli ise Veli 9” *Devletimize de görev düşer. Daha çok okul ve öğretmen verilsin. Böylelikle okul hem evimize yakın olsun hem de*

sınıflardaki öğrenci sayıları azalsın.” diyerek kalabalık sınıflardan ve okulların azlığını dile getirmektedir.

Öğretmenler çocukların okula hazır olmasından her ne kadar aileye büyük görevler ve sorumluluklar düştüğünü belirtse de kendilerine de bazı görevler düştüğünü dile getirmişlerdir. Örneğin Öğretmen 13”*Aile pek çok bilgiyi öğrenciye öğretmeli. Okul öncesi eğitime de göndermeli. Ama asla harfleri öğretmemelidir. Çünkü hem yanlış öğretiyorlar hem de çocuk biz sesleri verirken okulda sıkılıyor.*” diyerek öğretmenlerin ortak görüşlerini yansıtmıştır. Öğretmenler çocukların evde veya okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenemedikleri bir çok becerinin ilkökul 1. sınıfta ve devamındaki sınıflarda sınıf öğretmenleri tarafından kazandırıldığını ifade etmişlerdir. Örneğin Öğretmen 8”*Çocuk tuvalete gitmek istiyor ama sınıftan çıkıp gidiyor. Tuvalete gitmek için izin almak gerektiğini bilmiyor.*” diye sözlerini ifade etmiş ve yukarıdaki açıklamamıza örnek olmuştur. Yine bir öğretmen arkadaşımız Öğretmen 5”*Çocuk defteri nasıl tutacağını bilmiyor.*” demiştir. “*Harfleri tanınması, sayması, temel toplama ve çıkarma yapması önemli değil. Zira birinci sınıfın amacı bunları kazandırmak.*” diyerek görüş bildiren Öğretmen 2 ile “*Çocuğa sayılar, dört işlem, okuma-yazma öğretilmemeli çünkü bunlar öğretmenin işi ve sorumluluğu*” diyen Öğretmen 7 sınıf öğretmenlerine düşen görevleri verdikleri iki örnekle açıklamışlardır.

Sonuçlar

1. Meisels (1998: 12) okula hazırlığı; “bir günde veya bir testle aktarılamayacak, zaman içinde meydana gelebilecek, içinde birçok okul teması içeren ve öğrenilmesi gereken bir süreç” olarak tanımlamaktadır. Okula hazır olmanın bir beceri listesinden, kavramsal olarak soyutlanmış bilgidir ve sınıfa uyumlu bir takım davranışlardan daha fazlası olduğunu belirten araştırmacı, hazır bulunuşluğun, bir çocuğun öğrenme yetisini etkileyecek hayatının tüm alanlarını kapsadığını ifade etmektedir. Öğretmenler de çocukların tüm gelişim alanlarıyla birlikte okula hazır olması gerektiğine dikkat çekmişlerdir. Ebeveynler hazır bulunuşluğu hem çocuğun kendisine hem de çevresine bağlı olduklarını görüşlerinde dile getirmişler ve hazır bulunuşluğu (okula hazır olmayı); çocukların sergiledikleri davranış, öğrenme ve içsel saat (biyolojileri) ile tanımlamışlardır.

2. Sınıf öğretmenleri 60-65 aylık öğrenciler ile 66 aylık ve üstü öğrenciler arasında okula hazır bulunuşluk durumları açısından farklar olduğunu ileri sürmüşlerdir. Özellikle motor beceriler, duygusal gelişim ve okula uyum açısından farklar olduğunu belirtmişlerdir. Yine sınıf öğretmenleri 60-65 aylık öğrenciler ile 66 aylık ve üstü öğrenciler arasında zihinsel beceriler açısından çok da farklar olmadığını ve öğrenme süreçlerinin birbirlerine yakın olduklarını fikir ve düşüncelerinde dile getirerek, çocuklar arasındaki farkların bireysel olduğunu ve genelleme yapılamayacağını belirtmişlerdir.

3. İlkokul sınıf öğretmenleri ve ebeveynler okula hazır oluşun değerlendirilmesi konusunda ilkökula başlangıç için biyolojik yaşın bir kriter olması gerektiğini ama tek başına hiçbir zaman yeterli olmadığı görüşünü savunmuşlardır. Hazır oluşun değerlendirilmesi konusunda aşağıdaki önerileri dile getirmişlerdir.1-)Okul kayıt komisyonu oluşturulmalı. 2-)Okula hazır bulunuşluk testleri uygulanmalıdır. 3-)Öğrenci deneme sürecine alınmalıdır.

4. Araştırmamızda sınıf öğretmenleri tarafından ilkökula hazır bulunuşluk kriterleri ve yeterlilikler olarak beş ayrı kategoride 85 kriter ve yeterlilik dile getirilmiştir. Ebeveynler tarafından ise beş ayrı kategoride 72 kriter ve yeterlilik dile getirilmiştir. Bu beş kategoriden birisi olan sosyal-duygusal beceriler kategorisi öğretmenler ve veliler tarafından en önemli beceriler olarak görülmüştür. Hem öğretmenler hem de veliler sosyal-duygusal becerilerin okula başlama için birçoğunun şart olduğunu ve neredeyse tümünün de sorunsuz bir başlangıç için gerekli olduğunu dile getirmişlerdir. Araştırmamızı destekleyen nitelikte, daha önce yapılan bir başka araştırmada benzer sonuçlara ulaşıldığı tespit edilmiştir. Nitekim Boz (2004) tarafından yapılan okula hazır bulunuşluk hakkında öğretmen ve ebeveyn görüşlerinin incelendiği çalışmada, yüksek sosyoekonomik düzeyde olan

ebeveynlerin diğer ebeveynlere göre sosyal iletişim becerisini okula hazır bulunuşlukta daha önemli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

5. Sınıf öğretmenleri ve ebeveynler birçok unsurun çocukların okula hazır oluşunu etkilediğini belirtmişler ve ortak dile getirdikleri unsurları da sıralamışlardır: aile, çevre, genel sağlık durumu, okul öncesi eğitim. Zili, Collins, West ve Hausken (1995) okula hazırlığa birçok faktörün olumlu-olumsuz etkileri olduğunu ortaya koydukları çalışmalarında, aile faktörüne vurgu yapmışlardır. Sosyoekonomik düzeyi yüksek olan ailelerde yetişen çocukların sahip oldukları hazırlık düzeyleri, diğerlerine göre çok daha yüksek çıkmıştır (Akt. Koçyiğit, 2009: 95). Araştırmamızın bu kısmında elde ettiğimiz sonuçlar, okula hazır oluşu etkileyen en önemli unsurun aile olduğunu ortaya koymaktadır. Aile deyince de; ebeveynlerin eğitim durumu, ailenin gelir düzeyi, ailedeki kişi sayısı, eğitime bakış açısı, ailenin yaşadığı çevre-ev, ebeveynlerin çalışıp çalışmaması, ailenin çocuğa ayırdığı zaman gibi pek çok farklı unsur karşımıza çıkmaktadır. Ebeveynler çocuğun okula hazırlanmasındaki en önemli unsurun aile olduğunu kabul etmekle birlikte öğretmenlere ve devlete de sorumluluklar düştüğünü görüşlerinde ifade etmişlerdir. Nitekim yapılan araştırmalar ebeveynlerin görüşlerinin doğruluğunu ortaya koymaktadır. NAEYC (1999) okula hazırlık hakkındaki raporunda, ailelerin çocukların gelecekteki tüm öğrenmeleri için temel sağlayan güçlü ilişkiler ve zengin deneyimler sağlamak için ihtiyaç duydukları hizmet ve yardıma erişmelerini temin etmenin devletin sorumluluğunda olduğu belirtilmektedir (Akt. Koçyiğit, 2009: 96).

6. Her yıl tabi ki okula hazır olan çocuklar olduğu kadar, okula hazır olmayan çocuklar da olacaktır. Ama bunun çözüm yolu rapor alınıp çocuğun okula başlamaması değildir. Kaldı ki raporu veren birim, raporun niteliği ve içeriği de sorgulanması gereken konular arasındadır. Ebeveynlerin ve öğretmenlerin rapor hakkındaki ortak görüşleri; “rapor gerçekten gerekliyse alınmalı, raporu tek bir uzman doktor vermemeli, rapor alınsa bile çocuk okul öncesi eğitime yönlendirilmeli ve raporun daha sonraki yıllarda ortaya çıkaracağı olumsuz sonuçlar göz önünde bulundurulmalıdır.” yönündedir.

ÖNERİLER

- Ülkemizin şartları doğrultusunda okula hazır bulunuşluk kriterleri belirlenmelidir.
- Sınıf öğretmenleri, rehber öğretmen, okul öncesi öğretmeni, okul yöneticilerinden oluşan okula kayıt komisyonları kurularak öğrencilerin okula hazır oluşları okul olgunluk test-ölçekleriyle ölçülmelidir.
- İlkokula başlayacak öğrencinin hazır olup olmadığı aile ile birlikte belirlenmelidir.
- Okuldaki fiziki ortamlar, çocukların gelişimsel özelliklerine, derslerin mahiyetine uygun şekilde ve kademeler göz önüne alınarak tasarlanmalıdır.
- Okulöncesi eğitim zorunlu hale getirilmelidir.
- Çocuklar için verilecek rapor psikolojik danışman, çocuk psikiyatristleri, çocuk gelişim uzmanlarının ortak kanaati ve değerlendirmesi ile sağlıklı bir şekilde yapılarak verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Balcı, A. (2004). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler* (4. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çiğdem H. ve Kurt A. A. (2014). Bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının bloglarında kullandıkları yansıtıcı düşünme düzeyleri. *Eğitimde Kuram Ve Uygulama Dergisi*, 10(1), 123-142.
- Dockett, S. and Perry, B. (2002). Beliefs and expectations of parents, prior to school educators and school teachers as children start school: An Australian Perspective. *The University of South of Carolina (ERIC Document Reproduction Service ED: 465440)*.

- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde Araştırma Yöntem Ve Metotlarına Giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Esaspehlivan, M. (2006). *Okul Öncesi Eğitim kurumuna Gitmiş Ve Gitmemiş 78 Ve 68 Aylık Çocukların Okula Hazır Bulunuşluklarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Görmez, E. (2007). *İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okul Olgunluğu Ve Matematik Hazır bulunuşluk Düzeyleri*, Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Osman Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Karbuğa, A. Ö. (2011). *İlköğretim 1. Sınıfa Başlama Yaşının İlköğretim Okul Yönetici ve Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre İncelenmesi(Erzurum İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Kırca, M. A. (2007). *Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim Birinci Sınıf Çocuklarının Okula Hazır Bulunuşluklarına Etkisinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kocabey, A. (2008). *2005 İlköğretim Programının Uygulanması Sırasında Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Koçyiğit, S. (2009). *İlköğretim Birinci Sınıf Öğretmenlerinin ve Ebeveynlerinin Görüşleri Işığında Okula Hazır Bulunuşluk Olgusu Ve Okul Öncesi Eğitime İlişkin Sonuçları*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- M.E.B. İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. (2013). T.C. Resmi Gazete, 28360, 21 Temmuz 2012.
- M.E.B. İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. (2013). T.C. Resmi Gazete, 28735, 14 Ağustos 2013.
- Meisels, S. J. (1998). Assessing readiness: how should we define readiness? *NCEDL Spotlights*,3, (ERIC Document Number: 437158).
- Oktay, A. (1998). Çocuğun Yaşamında İlkokulun Yeri ve Önemi. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 6-8.
- Pirpir A.D., Çiçekler, .Y.C, Büyükbayraktar, Ç., Konuker, R. (27-29 Nisan 2011). *2nd International conference on new trends in education and their implications*. Antalya.
- Teke, H. (2010). *Anasınıfı Öğretim Programının İlköğretim 1. Kademe 1.Sınıf Öğrencilerinin Hazır Bulunuşluk Düzeylerine Etkisinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Tozar, B.L. (2011). *Okul Öncesi Eğitim Alan Ve Almayan 1.Sınıf Öğrencilerinin Okula Hazır Bulunuşluklarındaki Farklılıklar Ve Çözüm Önerileri*, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tünkler, V. (2013). *Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Programında Yer Alan Soyut Kavramların, Becerilerin ve Değerlerin Öğrencilere Kazandırılmasına İlişkin Metaforik Bir Yaklaşım*, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Unutkan, Ö. P. (2007). Okul öncesi dönem çocuklarının matematik becerileri açısından ilköğretime hazır bulunuşluğunun incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 243-254.
- Ülkü, Ü.B. (2007). *Anasınıfı ve İlköğretim 1.Sınıfa Devam Eden Çocukların Velileri Ve Öğretmenlerinin, Çocukların Okul Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Yazıcı, Z. (2002). Okul öncesi eğitimin okul olgunluğu üzerine etkisinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 155-156.

[http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli EgitimDergisi/155-156/yazici.htm](http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_EgitimDergisi/155-156/yazici.htm), Erişim Tarihi:23.06.2013

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2006). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Zili, N., Collins, M., West, J., and Hausken, E. G. (1995). School readiness and children's developmental status. (*ERIC Document Reproduction Service*) ED389(475).